Nr. 147, dets. 2022

EESTI METODISTI KIRIKU AJAKIRI

KODUTEEL

Indeks 78228 ISSN 1406-2291
Nr. 4 (147) detsember 2022 Hind 5.50 eurot

SELLES NUMBRIS

• TOIMETAJALT
Marjana Luist

• SUPERINTENDENDILT
Robert Tšerenkov
Ma rõõmustasin, kui mulle öeldi: „Lähme Issanda kotta!“ 4

• TEOLOOGIA
Tarmo Lilleoja
Jumalateenistusest metodismis 7

• JUTLUS
Hindrek Taavet Taimla
Jumala lemmik-kinnisvara 10

• ARVAMUS
Ain Vares
Sakraalne ruum ja selle visuaalne keel 12
Anneli Rahuvarm
Püha (kooli)ruum 14

• MEIE INIMESED
Arvi Lindmäe - 85 16
Herki Tomberg
Intervjuu Yuri Vellosoga 19

• AJALUGU
Andres Kapp
Metodistide jäljed EELK kirikuloos 21

• LAIAST MAAILMAST
Taavi Hollman
EMK ÜMK muutuste keerises 22

• KIRIKUELU
Joel Aulis
Vaimulike osadus- ja õppepäevad 23
Marjana Luist
Veebinar – püha päev 23

• KOGUDUSTE ELU
Triin Tarendi
Tänulike südamete ja avatud ustega kogudus Haapsalus 24

• TUNNISTUS
Matti Hollman
Lapsepõlve jõulud 26

• TÄHTPÄEVAD
Jõulupühiks sõpradele 27

• RISTSÕNA 28

• METONOORED
Raili Hollman
Metonoorte arvamused/mõtisklused pühaduse teemal 29

• LASTENURK 30

Esikaane foto: Pexels
Väljaandja: EMK, Narva mnt 51, 10120 Tallinn
Tel: 501 2483; e-post: koduteel@metodistikirik.ee
www.metodistikirik.ee/koduteel
Toimetaja: Marjana Luist
Toimetuse kolleegium: Anneli Klausson, Tarmo Lilleoja, Anne Saluraid, Inna Välja, Jana Laaneser, Triin Tarendi.
Ajakirja veebiversioonid: Rein Laaneser
Keeletoimetaja: Inna Välja
Küljendus: Taimi Pärna

Valgus, mis sind eneses kannab

Tähti nii palju on taevas,
taevas, mis kõrgub su üle.
Tähti nii palju on taevas,
hoida kuis tahaks neid süles.
Valgus sind eneses kannab,
Valgus sind eneses hoiab,
Valgus sind eneses täidab,
Valgus sind eneses saadab.
Tunne, mis pääsend nüüd valla,
saladust hinge sul kallab.
Hiilgus, mis valgemast valgem,
mõte, mis selgemast selgem.
Nõnda sa edasi lähed,
su ümber ja üle on tähed.
Nõnda nad saatma sind jäävad.
Nõnda nii ööd kui ka päevad
Valgus sind eneses kannab.

LUULE TASSO

HOIA SILM PEAL!

Eesti Metodisti Kiriku ajakiri KODUTEEL
Facebookis aadressil
http://www.facebook.com/emk.koduteel
Veebikodus aadressil
http://www.metodistikirik.ee/koduteel
Issuu keskkonnas neljavärvilise pdf-ina aadressil
http://issuu.com/koduteel

Ajakirja fookusteemadega oleme sel aastal keskendunud püha ja pühaduse teemale: püha kiri, Püha Vaim, püha päev. Käesoleva numbri abiga viime sind püha paiga radadele.

Foto: Merilis Metsamäe

Ain Varese bakalaureusetöö kokkuvõttest saab lugeda, kuidas sakraalse ruumi kujundus võib aidata kaasa pühale keskendumisel. Pühakojast, mis on kogudust teeninud juba 100 aastat, annavad ülevaate Haapsalu koguduse pastorid. Paik, kus ühiselt kogudusena kohtutakse Pühaga, on jumalateenistus. Sel teemal kirjutavad superintendent Robert Tšerenkov ja Tarmo Lilleoja. Pühast paigast meie endi sees saab lugeda Hindrek Taavet Taimla ja A. R. tekstidest. Kandes pühadust enda sees, võib pühaks muutuda iga paik, kuhu läheme – olgu selleks siis koolimaja, millest kirjutab Anneli Rahuvarm; vaimulike õppepäevad, millest annab ülevaate Joel Aulis; misjonipõld, millest räägib Yuri Velloso; või kogu meie elu, mille ilusaks näiteks on ülevaade Arvi Lindmäe Jumalaga koos käidud elust. Loodame nende lugude abil anda pisutki aimu, mida võiks tähendada püha paik.

Huvitaval kombel kipub olema nii, et need, kes kirikus väga sageli ei käi, tunnevad sinna sisse astudes pühaduse tunnet, erilist atmosfääri rohkemgi kui need, kes seal regulaarselt ja sageli käivad. Tihtipeale kuuleme mittekristlaste suust, et nemad ei julge kirikusse minna, sest nad on nii patused, et kirikuvõlvid kukuksid neile kaela. Isegi, kui nad kirikuvõlvide kaelakukkumist liiga tõenäoliseks ei pea, on neil teatud aukartus sakraalhoone ees ning nad tunnevad oma patususe sobimatust sellesse pühasse kohta. Inimese jaoks, kes igal pühapäeval kirikus käib ja kes seal võib-olla ka nädalasiseselt toimetab, ei pruugi see ruum enam sellist pühaduse tunnet tekitada, ta ei taju seda enam niivõrd erilise ruumina. Aastate jooksul on kirik sealkäija jaoks saanud tavaliseks, ta on sellega ära harjunud (nii nagu harjutakse ka jumalateenistusel osalemisega, nagu kirjutab superintendent).

Selleks, et miski oleks püha, ei pea see ilmtingimata olema uudne, teistsugune või midagi, millega puututakse harva kokku. Pigem on küsimus ootuses – kas kirikusse sisenedes on meie sees ootusärevus, põnevus, ootus kohtuda millegi/Kellegi erilisega või astume pühakotta erilist eeldamata.

Sarnaselt saame vastu astuda ka jõuludele – midagi erilist ootamata, võib-olla isegi pahameelt tundes kogu selle töö ja vaeva pärast, mida jõuluaeg endaga kaasa toob. Kuid sellele samale sündmusele võib vastu minna ka erilist eeldades. Oodata, et Päästja võiks me ellu rohkem vabadust tuua. Soovida, et maailma Valgus võiks veel enam me ellu valgust tuua. Igatseda, et kuningate Kuningas võiks me sees veelgi rohkem võimu saada. Oodata, et pühamaist Püham võiks me sees kõik pühaks muuta. Jõuludega me mitte üksnes ei meenuta Jeesuslapse sündimist, vaid me tähistame seda, et meie juurde tuli Tema, kelle nimi on Püha. Tuli ta ju selleks, et avada meile uks kõige pühamasse paika. Olgu meie jõuluootus täis Pühaga kohtumise põnevat ootust.

MARJANA LUIST

Pilt: Pixabay

Foto: Pixabay

Ma rõõmustasin, kui mulle öeldi: „Lähme Issanda kotta!“

Üks minu elu huvitavamaid perioode oli aeg, kui ma õppisin kristlikus ülikoolis Ameerika Ühendriikides. Väikesest Eestist ja võrdlemisi väikesest kogudusest pärit noorele mehele oli see täiesti uus kogemus õppida koos 3000 kaaskristlasega. Kaks korda nädalas toimusid jumalateenistused. Semestris võis jumalateenistuselt põhjuseta puududa vaid kaks korda (kolmanda korra eest pidi maksma trahvi 50 dollarit). Nendel jumalateenistustel käisid suurepärased muusikud, nt Hillsong, ning tuntud jutlustajad, nt Oral Roberts ja Richard Roberts, tuntud autor John Bevere, Bill Wilson, kellel on maailma kõige suurem pühapäevakool, ja Terry Law, kes rääkis suurepäraseid lugusid, kuidas ta väga rasketes paikades kuulutas evangeeliumi. Mul oli selline tunne, et igal jumalateenistusel Jumal kõnetas mind. Mõnikord pisarad voolasid, kui Jumal mind nendel teenistustel puudutas. Kõik see oli minu jaoks selline wow-kogemus, kuhu ma alati läksin suure rõõmuga.

Kuid midagi juhtus minuga kuskil 3. või 4. kursusel. Kõik hakkas muutuma harjumuspäraseks. Kogu see wow-efekt hakkas vaikselt ära kaduma. Kui esimestel semestritel ma vaatasin väga pahaselt tudengite peale, kes jumalateenistuste ajal haigutasid või kaasa ei laulnud või, mis veel hullem, võtsid jutluse ajal õpiku lahti ja hakkasid õppima, siis 3. või 4. kursuse ajal hakkasin minagi vahel mõningaid neidsamu asju tegema. Mis oli juhtunud? Ma olin ära harjunud sellega, mis alguses oli minu jaoks uudne, värske ja tekitas selle wow-efekti.

Nii võib juhtuda meie igaühe elus, et me harjume ära nende asjadega, mida me teeme, ega oska enam väärtustada seda, mis meil on. Mõnikord me ei mõtle enam sellele, miks me käime jumalateenistusel, miks me peaksime lugema Piiblit, miks me kuulame jutlust või miks me koguduses üldse laulame ja ülistame, ega mõtle, mis nendel hetkedel üldse peaks toimuma meie eludes ja meie südameis. Mõnikord teeme asju lihtsalt sellepärast, et me oleme harjunud neid tegema.

Foto: EMK pildikogu

Taavet kirjutab Ps 122:1 *„Ma rõõmustasin, kui mulle öeldi: „Lähme Issanda kotta!““* Mis on sinu esimene reaktsioon, kui sa pühapäeva hommikul ärgates mõistad, et täna peab minema kirikusse? Emotsioonid võivad olla seinast seina. Võib-olla sa ütled: „Jess, täna on pühapäev, ma saan kirikusse minna, olla täna oma

õdede-vendadega koos, palvetada, ülistada, kuulata Jumala Sõna.“ Või see reaktsioon võib olla hoopis selline: „Oh ei! Jälle! Ma olen nii väsinud! Ma ei taha kuhugi minna, palun jätke mind rahule!“

Kui Taavetile öeldi, et lähme Jumala kotta, siis ta sai rõõmsaks. Ma arvan, et rõõmu põhjus oli see, et ta koges seal midagi erilist ja mõistis jumalateenistuse tähtsust. Jumalateenistus on koht, kus me kristlastena kohtume Jumalaga, palvetame, ülistame, kuulame Jumala Sõna, osaleme armulaual. See on see koht, kus me koos saame ühe vaimuliku kogemuse osaliseks. Seepärast on jumalateenistus äärmiselt oluline igale kristlasele.

On vähemalt neli põhjust, miks me peaksime olema rõõmsad nagu Taavet, kui me lähme Jumala kotta:

Esimene põhjus: see on võimalus kogeda Jumala ligiolu. Jeesus ütles: „*Sest kus kaks või kolm on Minu nimel koos, seal olen Mina nende keskel.*“ Mt 18:20. Kristuse ligiolu on see, mis teeb jumalateenistusest jumalateenistuse. Mitte hoone, jumalateenistuse vorm, jutlus ega laulud, vaid Kristuse ligiolu ja kogemus Kristusega. See on kõige tähtsam. Kogu mõte jumalateenistusel osalemisest on see, et ma võiksin kogeda Jumala puudutust oma elus.

Kui Jeesus kuhugi läks, siis toimus seal alati midagi: patused parandasid meelt, haiged said terveks, kurjad vaimud aeti välja, inimesed said vastuseid oma küsimustele, elud muutusid. Kui Kristuse sõnade järgi on Tema kohal, kui meie kokku tuleme, siis peaks midagi toimuma ka igaühe meie elus. Kohtumine Kristusega peaks tegema sind ja mind teistsuguseks. Kui sa tuled patukoormaga, siis kirikus võid sa kogeda, kuidas Kristus andestab ja puhastab, sa saad andeks ja õigeksmõistetud. See on koht, kus võid paluda, et sinu eest palvetataks. Me usume Kristuse tervendavasse väkke. Kui sa tuled teenistusele oma küsimustega, siis imelisel kombel võib Jumal sulle läbi jutluse vastata. Minu elus on olnud palju momente, kus justnimelt jumalateenistus on mind kõnetanud ja muutnud. Usun, et ka paljud teist on kogenud Jumala kõnetust jumalateenistuse ajal. Võib-olla mõned teist on jumalateenistuse ajal usule tulnud ja meelt parandanud. Võib-olla Jumal on muutnud kellegi elu trajektoori jumalateenistuse ajal. Jumala ligiolus võib jätta oma koormad, võib terveks saada, võib patud andeks saada, Jumal võib anda jõudu ja energiat järgmiseks nädalaks. See kõik toimub Jumala pühas ligiolus.

Ma arvan, et Taavet mõistis seda ja seepärast ta ütleski, et ta rõõmustas, kui talle öeldi, et lähme Jumala kotta.

Teine põhjus: jumalateenistus on võimalus kummardada Jumalat. Kui me tuleme jumalateenistusele, on oluline mõista, et me ei tule tarbijatena, vaid osalejatena. Jumalateenistusel ei ole vaatlejaid. Me ei ole etendusel ega kinos, kus pastor jutlustab, lauljad laulavad ja esinejad publikut lõbustavad. Jumalateenistusel oleme kõik osalejad. Tinglikult võiks öelda, et me kõik oleme laval ja Jumal on auditooriumis. Kõik, mis me siin teeme, on tegelikult ainult Tema jaoks. Meie ühised palved, meie ühised laulud, meie ühine kummardamine, meie ühine tänu, meie ühine kiitus ja ülistus – see kõik on ainult ühe isiku jaoks ja see on Jumal, kes oma helduses ja headuses on kõike seda väärt. Sellel hetkel, kui me seda kogu südamest teeme, sünnib midagi imepärast. Kui me fokusseerime oma tähelepanu Jumalale, me kummardame ja ülistame Teda oma südame, oma laulude ja palvetega, siis vaimulikus maailmas toimub selline jumalik vahetusprotsess: meie anname ära oma patud – Jumal annab andestuse ja õigsuse; meie ülistame Jumalat – Jumal täidab rõõmu ja rahuga ning muudab midagi meie südames ja hinges; meie häälestame ennast Jumala lainele – Jumal täidab meid oma armu ja õnnistusega.

Meie nutiseadmetes – telefonides ja arvutites – toimub aeg-ajalt tarkvara uuendamine (*update*) – üleliigne kustutatakse, turvaaugud mätsitakse kinni ning lisatakse midagi uut. Sama toimub ka jumalateenistusel, kui me tuleme kokku, ülistame Jumalat ja fokusseerime oma tähelepanu Temale. Jumal piltlikult öeldes teeb ka meile vaimulikus mõttes uuendust.

Kolmas põhjus: jumalateenistusel on võimalus kuulda Jumala häält. Piibel räägib meile väga palju Jumala Sõnast ja selle mõjust meie elule. Toon ära vaid mõne kirjakoha:

Ps 119:105: *Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu teerajal.*

Ps 32:8-9: *Sina ütled: „Ma teen su targaks ja õpetan sulle teed, mida sul tuleb käia, ma annan sulle nõu oma silmaga sind juhtides.“*

Jk 1:23-25: *Sest kui keegi sõna kuuleb, aga selle järgi ei tee, siis ta sarnaneb mehega, kes vaatleb oma ihulikku palet peeglist. Ta vaatles ennast, läks minema ja unustas varsti, missugune ta oli. Kes on aga kummargil vaadanud vabaduse täiuslikku seadusse ja sellesse ka jääb, ei ole unustav kuulja, vaid tegude tegija – see on õnnis oma tegemises.*

Jaakobus ütleb, et me võime Jumala Sõnasse vaadata nagu peeglisse. Kui me peeglisse vaatame, võib meil olla kaks reaktsiooni – kas see, et mulle meeldib, mida ma peeglist näen, või see, et mulle ei meeldi, mida ma seal näen. Kui juhtub viimane, siis ma pean midagi tegema: pesema nägu, siluma juuksed või tegema veel midagi. Kui me kuulame jumalateenistusel Pühakirja lugemist ja jutlust, siis see ongi meie seesmise inimese peeglisse vaatamine. Ning kui tekib dissonants selle vahel, mida me kuuleme ja mis toimub meie elus päriselt, siis oleme valiku ees, mida selle

teadmisega edasi teha. Me kas otsustame muutuda või loome alateadlikult endale mingi alternatiivse narratiivi õigustamaks seda, mis meie vaimulikus elus päriselt toimub. Eks ka mina olen seda palju kordi oma elus teinud – leidnud põhjusi, miks ma ei ole selline nagu Piibel ütleb. Kuid on ka teine variant – kui me tuleme kirikusse ja kuuleme Jumala Sõna või kodus loeme Pühakirja, laseme sellel meid muuta ning stimuleerida meid mingisugustele muudatustele. Üks Jumala mees ütles ükskord, et esiteks on vaja Piibel läbi lugeda ning seejärel lugeda Piiblit nii kaua, kuni Piibel sind täiesti üle võtab. Jumala Sõna, Jumala printsiibid, Jumala arusaam elust, vagadusest ja jumalakartlikkusest võtab sind üle juba sellisel määral, et see vormib sinu elu nõnda, et sa hakkad järjest rohkem ja rohkem muutuma Kristuse ja Tema sõna sarnaseks.

Neljas põhjus: jumalateenistus on võimalus teenida üksteist. Piibel ütleb meile, et me oleme kõik Kristuse Ihu liikmed. *„Kelles kogu ihu on kokku liidetud ja koos hoitakse iga kõõluse kaasabil vastavalt iga üksiku liikme tegevusele tema mõõdu järgi ja kes teeb, et ihu kasvab enese ülesehitamiseks armastuses.“* Ef 4:16.

Ihu erinevaid osi ühendavad ja hoiavad koos kõõlused ja lihased. Kui mul ei oleks õlas lihaseid või need ei toimiks või kui kõõlused oleksid katki, siis ma ei saaks kätt kasutada, mul ei oleks käest mingit kasu. Meie omavaheline ühtsus, sõprus, armastus, hool, märkamine, üksteise teenimine ongi need lihased ja kõõlused, mis Kristuse Ihu koos hoiavad.

Foto: Pexels

Meil kõigil on võimalus üksteist teenida, ka pühapäeva hommikul. See ei pea tingimata olema läbi laulu, läbi lastejutluse või läbi jutluse. Igaühel meist on võimalik teenida üksteist kasvõi naeratusega, küsides kuidas läheb, üksteist tervitades, uuele inimesele ennast tutvustades.

Üks noormees rääkis mulle ükskord, et kui ta kirikusse tuli, olin mina ainus, kes teda tervitama läks ning teda noortekale kutsus. Ta ütles, et kui mina tol päeval ei oleks teda kõnetanud, siis ta arvatavasti ei oleks kirikusse jäänud. Kellegi teenimine võibki olla just nii lihtne. Lihtsalt kedagi märgata, kellegi eest palvetada, kedagi julgustada, kellegagi vestelda. See on meie võimalus teenida üksteist. Selles ongi Kristuse Ihu ilu, et me kõik oleme üksteise teenijad.

Miks ma peaksin minema jumalateenistusele ootuse ja rõõmuga, mitte lihtsalt harjumusest?

Seal on Jumala ligiolu. See on meie võimalus Jumalat kummardada, kuulda Tema sõna, üksteist teenida. See on võimalus, mitte kohustus. Võimalus olla osaduses üksteisega ja kogeda midagi erilist. On nii oluline ristirahvana tulla jumalateenistusele vähemalt kord nädalas, et lülitada end sisse Jumala „laadimisaparaati”, kus meie vaimulikud akud saavad uuesti laetud ning me saame täis rõõmu ja Püha Vaimu, et meie elus saaks midagi head sündida.

ROBERT TŠERENKOV
Superintendent

Jumalateenistusest metodismis

Ühinenud Metodisti Kirik (ÜMK) seisab silmitsi põhimõttelise teoloogilise vastasseisuga, mida pole suudetud nii lahendada, et säiliks kiriku ühtsus. Selle konflikti valguses oleks metodistidel vajalik oma identiteeti selgelt mõtestada, aga selleks tuleb oma pärandit tunda. Muu hulgas on oluline ka jumalateenistuse teoloogia mõistmine.

Foto: EMK pildikogu

Kiriku olemust käsitlev metodisti kiriku usuartikkel 13 ütleb: *Kristuse nähtav Kirik on usklike inimeste kogudus, kus kuulutatakse puhast Jumala sõna ja jagatakse korrapäraselt sakramente, nii nagu Kristus on seadnud kõigis asjus, mis sealjuures on vajalikud.*

Varased metodistid elasid distsiplineeritud elu, mis toimus mitmesuguste osaduskondade raames. Võidukas usuelu eeldab meetodit! Nad järgisid üldisi vaimulikke praktikaid, mis olid tuntud kui armuvahendid. John Wesley käsitleb neid oma jutluses „Armuvahendid“ (1741), milles ta määratleb neid järgnevalt: *Armuvahendite all mõistan ma Jumala seatud väliseid märke, sõnu või toiminguid, mis on määratud täitma eesmärki olla korralised kanalid, mille kaudu ta võib anda inimestele edasi eelkäivat, õigeksmõistvat või pühitsevat armu.*

Metodistide viis peamist armuvahendit olid palve (omaette või koguduse keskel), Piibli uurimine (lugemine, kuulamine ja selle üle mõtisklemine), armulaua vastuvõtmine, paastumine ja kristlik osadus ehk oma usuelu jagamine teistega. Neid nähti Jumala enese poolt seatud vaimuliku kasvu vahenditena, millele leiduvad otsesed viited ka Piiblis. Lisaks nimetatud praktikatele räägib Wesley Kristuse-keskses vagast ja tervislikust eluviisist ja sotsiaalsest pühadusest, mida tõelisel kristlasel on vaimulikuks arenguks arukas praktiseerida – nn halastustegude tegemisest. Koguduslikul jumalateenistusel osalemata on raske kõiki neid eesmärke saavutada. Siiski on oluline mõista, et ükski inimlik vahend ei too lepitust ühegi patu eest, seda teeb ainuüksi Kristuse lepitusohver.

Jumalateenistuse põhikujust

Wesley jaoks oli Pühakirjal autoriteet, mis rajanes eelkõige jumalikul inspiratsioonil – Piibli autoriks on Jumal ise ja Pühakiri on sõnumi mõttes terviklik. Piibel oli Wesley jaoks üks nn armuvahenditest – kanalitest, mille kaudu Jumala arm jõuab iga inimese ellu. Ka jumalateenistus rajaneb samal autoriteedil ja peegeldab ühelt poolt Kiriku kogemust läbi aegade, aga teiselt poolt jätab ruumi vormilisele mitmekesisusele, vastavalt kohalikule ajaloolis-kultuurilisele kontekstile.

Metodism järgib traditsioonilist jumalateenistuse loogikat, mis koosneb üldises plaanis sisenemisest, kuulutusest, vastusest ja välja läkitamisest.

Jumalateenistus algab kirikuhoonesse sisenemise hetkest ja võib sisaldada mitmesuguseid tegevusi – osadust ja üksteise tervitamist, vaimuliku algussõna ja tervitust, teateid, alguspalvet, ülistust, ühislaulu jm. See kõik määrab kokkutulemise tähenduse ja valmistab kogudust ette sõnakuulutuseks. Jumalateenistus pole pelgalt mõttekaaslaste kokkusaamine, vaid Jumalaga kohtumine.

Sisenemise ja kuulutuse vahele loob silla palve, et Püha Vaim kõiki kohalolijaid valgustaks. Järgneb Pühakirja lugemine, mis peaks soovitavalt hõlmama nii Vana Testamenti, epistleid kui ka evangeeliume. Jutluse ees-

märgiks on Pühakirja seletada ja tõlgendada. Metodistide distsiplineeritust peaks peegeldama ka ajakavas püsimine. Näiteks võib armulauaga teenistusel olla jutlus lühike, kuid seda ei tohiks kunagi ära jätta, et oleks tagatud sõna ja sakramendi ühtsus. Tunnustada tuleb teenistusele tulnud lapsi (ja lapsevanemaid), kelle poole võiks pöörduda lastejutlusega. Meie arusaama kohaselt on sõnakuulutus kõige olulisem osa – see on kohtumine ülestõusnud Kristusega ja nõuab seepärast koguduselt vastust.

Sõnakuulutusele on sobiv vastata kutsega palvele, patutunnistusele, ohverdamisele ja rahusoovile (eriti siis, kui järgneb armulaud). Metodistide oluliseks tunnuseks on ka ühislaulu kasutamine kõigis jumalateenistuse osades. Ohvrikorjandus võib toimuda teenistuse alguses, kuid õigem oleks eelistada traditsioonilist viisi, mille kohaselt on palve ja ohvrikorjandus osa koguduse tänust ja vastusest sõnakuulutusele. Palved võivad olla kirikupalvete, eestpalvete, tänupalvete või ka altarikutse kujul, sõltuvalt koguduse traditsioonist. Kõige praktilisema korralduse leidmine sõltub siiski kohalikust kontekstist, näiteks koguduse suurusest, koosseisust, kirikuruumist jm. Vastus sõnale nõuab konkreetseid otsuseid ja tegusid. See on sobiv aeg ristimistalituseks, konfirmatsiooniks, usutunnistuse lugemiseks, usu taaskinnitamiseks, koguduse liikmeks võtmiseks, armulaua pühitsemiseks jne. Õigupoolest on parimaks vastuseks Jumala sõnale meie igapäevane elu ja usk.

Iga jumalateenistus lõpeb väljaläkitamisega. Altari ees seisev vaimulik pöördub koguduse poole ja annab edasi õnnistussõnad (benediktsioon). Õnnistussõnadele eelneb või järgneb ühislaul. Õnnistatakse seisvat kogudust, kes väljendab sel viisil valmisolekut minna välja maailma Kristuse tunnistajatena.

SAKRAMENTIDEST

Metodismi rajaja John Wesley säilitas Inglise kiriku sakramentaalteoloogia, mille kohaselt tunnistame kahte sakramenti – ristimist ja armulauda. Neil riitustel on protestantluses eriline tähtsus seepärast, et need seati Jeesuse enese poolt, kes ise osales evangeeliumite kohaselt mõlemas. Ajaloos on kristlased kasutanud ka muid sakramentaalseid toiminguid, et Jumalale lähemale saada. Kuigi metodistid ei loe neid sakramentideks, ei eitata ka nende tähtsust.

Õpetus sakramentidest on kiriku identiteedi jaoks kesksel kohal. See aitab muu hulgas kirikul end postmodernistlikus ühiskonnas identifitseerida selgepiirilise liikmeskonnaga grupina, kel on kindel missioon selles maailmas.

Inimkond ja maailm vajab lunastust. John Wesley järgi jõuab Jumala arm inimellu mitmel viisil, mida ta nimetas „kanaliteks“. Sakramentide läbi ilmneb Jumala pühaduse ligiolu materiaalses maailmas – see on väline märk sisemisest Jumala armust. Sakramendid kuuluvad jumalateenistuse juurde.

ÜMK usuartiklites öeldakse sakramentide kohta järgmist:

Kristuse poolt seatud sakramendid pole mitte üksnes kristlaste usu tunnistuse märgiks või tunnuseks, vaid pigem kindlad märgid Jumala armust ja heameelest meie suhtes, mille läbi Tema nähtamatul viisil meie sees toimib ja meie usku Temasse mitte ainult ei elusta, vaid ka tugevdab ja kinnitab. Meie Issand Kristus on evangeeliumis seadnud kaks sakramenti: ristimise ja armulaua.

Ristimisest

Ristimisel öeldakse lahti patust ja alustatakse usuteed Jeesuse Kristuse jüngritena. Ristimisel sünnib inimene uude ellu. See toimub ühtviisi väikelaste ja täiskasvanute puhul.

Ristimine on ühtlasi kristliku kiriku siirderiitus – üleminek pimeduse riigist Jumala Poja kuningriiki, kelles on lunastus ja pattude andestus (Kl 1:13-14). ÜMKs on põhjalikumalt tegeldud ristimistalituse struktuuri ja korra uurimisega – et mõista selle üldkristlikku ja oikumeenilist pärandit. On koostatud vastav dokument nimetuse all *By Water and Spirit*.

Nagu Vanas Testamendis oli Jumala rahva lepingu märgiks ja vastava initsiatsiooniriituse osaks ümberlõikamine (1Ms 17:9-14), toimub ristimises initsiatsioon (siirderiitus) uude lepingusse Kristusega. Nelipühapäeval kuulutas Peetrus, et tõotus kuulub kõigile: *Sest see tõotus on antud teile ja teie lastele ning kõikidele, kes on eemal, keda iganes Jumal, meie Issand, enese juurde kutsub.* (Ap 2:39) Paulus ja Siilas ristisid Lüüdia ja vangivalvuri koos perega (Ap 16). Seepärast ristitakse ka ÜMKs nende inimeste lapsi, kes hoiavad ise kinni oma ristimistõotusest.

Ristimise sakramendi kaudu saab ristitu vanusest sõltumata üleilmse Kiriku ja kohaliku koguduse liikmeks. Nii toimub see ka laste puhul, sest lapsed on oma perekonna liikmed, kuigi nad ei osale kõigis perekonnaelu aspektides. Samal viisil on ristitud lapsed koguduse kui usuperekonna liikmed, kuigi nad ei saa kõigis selle tegevustes täielikult osaleda. ÜMK eristab oma statistikas siiski neid, kes on lisaks ristitusele ka avalikult kinnitanud ristimise ja liikmelisuse tõotusi (ka teistest

Fotod: Pixabay

kirikutest üle tulnud liikmed). Neid nimetatakse tunnistavateks liikmeteks. Laste puhul oodatakse, et neist saaksid kord tunnistavad liikmed.

Metodistidena usume, et ristimine on Jumala tegu, seega saab inimene ristitud vaid üks kord. Vahel soovivad ristitud inimesed oma kunagist tõotust üle kinnitada. Selleks on liturgias ette nähtud vastav rituaal, milles kasutatakse vett ning mis sel viisil meenutab ristimist, kuid ei ole siiski ristimissakrament. Koguduse liikmelisuse tõotus sisaldab samuti ristimistõotuse kinnitust. Sellist ristimistõotuse kinnitamist soovivad võimalusel paljud (eriti USA metodistid) toimetada Jordani jões, Iisraelis.

ÜMK-s võib kasutada vett ka sümboolsel ristimistõotuse uuendamisel, mis võib toimuda samal teenistusel. Siis kasutab pastor erinevat vormelit ning seda riitust ei saa ristimisena mõista. Igaks riituseks on ette nähtud vastavad liturgia osad. Ristida võib kas vee alla vajutamisega, vee peale kallamisega või pühitsetud vee piserdamisega.

Vaimulik ristib Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse, millele järgneb ristitava õnnistamine – käte pealepanek ja vahel ka õliga võidmine. Ristimine on avalik riitus, mis toimub jumalateenistusel ja eeldab usukogukonna/koguduse juuresolekut, kes võtab vastu uue liikme. Ristimise kaudu saab inimene Kristuse Ihu liikmeks.

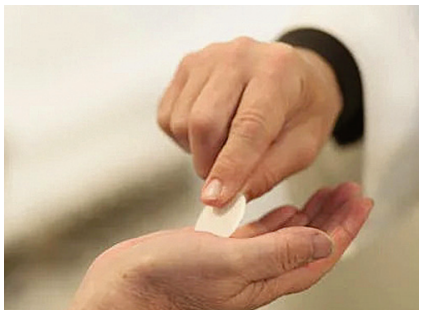

Armulauast

Kui ristimine sai kristlaste vasteks ümberlõikamisele, siis armulaud vastab Vana Testamendi paasasöömaajale. Armulaud on Kristuse enese poolt seatud sakrament, milles metodistidena mõistame tema tõelist kohalolu (Mk 14:22–25; Mt 26:26–29; Lk 22:13–20). Armulaual osaleja võtab pühitsetud andide näol vastu Jeesuse Kristuse kohaloleku vaimulikul kujul. Erinevalt ristimisest on see korduv sakrament, mida John Wesley soovitas metodistidel kasutada armuvahendina nii sageli kui võimalik. Ta ise tegi seda mõnel eluperioodil mitu korda nädalas. Armulaua kord põhineb Pühakirjal ja Kiriku ajaloolisel traditsioonil.

Metodismis on armulauale oodatud kõik ristitud inimesed, vaatamata vanusele, vaimsele seisundile ja konfessionaalsele kuuluvusele jm. Armulaud on Kristuse laud, mitte kohaliku koguduse oma.

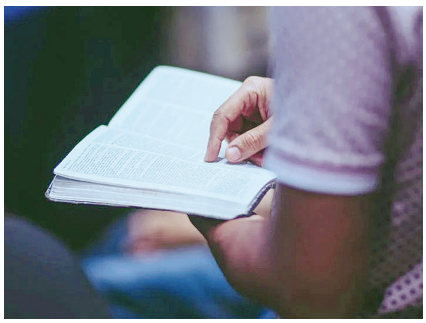

Metodistliku jumalateenistuse on kujundanud Pühakiri, Kiriku traditsioon ja ajalooline kogemus. Selle eesmärgiks on endiselt kohtumine elava Jumalaga, ülestõusnud Kristuse kaudu ja Püha Vaimu väes.

Kasutatud allikad:

1. By Water and the Spirit: A United Methodist Understanding of Baptism. The Book of Resolutions of The United Methodist Church — The United Methodist Publishing House, 2004.
2. https://www.metodistikirik.ee/kiriku-opetus/metodisti-kiriku-usuartiklid/?hilite=usuartiklid.
3. https://www.umc.org/en/content/united-methodist-sacraments-rites-and-rituals.
4. The Northern Europe and Eurasia Book of Discipline of the United Methodist Church, artikkel 16, Strandby 2009 (Tlk Priit Tamm).
5. Växby, H., Friday, P. Elav usk.Tlk Priit Tamm. ÜMK Põhja-Euroopa piiskopkond.
6. Wesley, J. John Wesley 52 jutlust. Tlk Priit Tamm. Eesti Metodisti Kirik, 2018.

Foto: UMC arhiiv

Jumala lemmik-kinnisvara

„Eks teie tea, et teie Jumal tempel olete…“ See piiblisalm sai eesti rahva jaoks kuulsaks tänu Rudolf Tobiase heliloomingule.

Pauluse teoloogias sai uuestisündinud kristlasest väike taeva ja maa kokkupuutepunkt – just seda kujutas endast tempel Vanas Testamendis:

„Meie oleme ju elava Jumala tempel, nõnda nagu Jumal on öelnud:

„Ma tahan nende seas elada ja käia ja olla nende Jumal, ja nemad on minu rahvas.“ 2Kr 6:16

Peetruse järgi moodustavad kristlased üheskoos samuti templi:

„Tulles tema, elava kivi juurde, kes küll inimeste poolt on tunnistatud kõlbmatuks, ent Jumala silmis on valitud ja hinnaline, laske ka endid ehitada elavate kividena vaimulikuks kojaks.“ 1Pt 2:4-5a

Suurim ja kõige tähtsam taeva ja maa kokkutulek on muidugi Jeesuse Kristuse Ihus, kes on, võiks öelda suure tähega – Jumala Tempel – ja seda ütleb Kristus ise:

„Mina lammutan selle kätega tehtud templi ja ehitan kolme päevaga teise, mis ei ole kätega tehtud.“ (Mk 14:58, vt ka Jh 2:19)

Nende seoste tõttu on inimese enda väärtus võrreldav „kodu“ väärtusega, kuhu kolmainu Jumal igatseb sisse kolida ja sinna elama jääda! Inimese väärtus tuleb sellest, et ta on „püha paik“ – elava Jumala ligiolu võõrustaja.

*„…sest ta jääb teie juurde ja on teie sees [*Jeesus Püha Vaimu kohta*]…Kui keegi armastab mind, küll ta peab minu sõna, ja minu Isa armastab teda ja me tuleme ja teeme eluaseme tema juurde.* (Jh 14:17c, 23)

Ilmutus sellest, et Jumal soovib elutseda inimeses, ei ole kaugeltki aga Uue Testamendi produkt. See ulatub tagasi Piibli esimestele lehekülgedele, mil Jumal, olles loonud inimese oma näo järgi (1Ms 1:27), puhub tema sisse oma eluhinguse. Tema Ruah (vaim, tuul, hingus) teeb elavaks inimese, kes ilma Jumalata on põrm.

Pattulangemisel annab inimene end kaduvusse ja ta aetakse küll välja Eedeni paradiisist (pühast paigast, kus on Jumala ligiolu), aga aegamööda hakkab Jumal tutvustama viise, kuidas tema ligiolu võib siiski ka langenud maailma keskel viibida.

Foto: EMK pildikogu

Ühes kõrgete pühitsusnõuetega tutvustab Jumal peagi oma valitud rahvale kohtumistelki, mille läbi ta tõotab (küll eraldatult) patuse rahva keskel nendega koos olla. Pikad telgiehituskirjeldused on kahjuks põhjustanud paljude kannatuse katkemise, kes üritavad Piiblit läbi lugeda, ja see näib esmapilgul igavana. Kui me aga süüvime sügavale detailidesse, leiame, et selle sümboolika meenutab Eedeni aeda (püha paika, kus Jumal ja inimene on koos).

Näiteks heebreakeelsed sõnad, mis meile on tõlgitud „harima ja hoidma“ – kohustus, mille Jumal inimkonnale Eedenis andis (1Ms 2:15), on samad, mis esinevad preestri kohustustena telgis (hiljem templis) toimetades (4Ms 3:7-8; 8:25-26; Hs 44:14). Lambijalg ehk menoora (2Ms 25:31) meenutab elupuud, mis asetses aia keskel (1Ms 2:9). Nii Eedeni aia kui ka templi uks pidi olema ida suunas. Nii aeda kui ka pühimat paika valvasid keerubid (1Ms 3:24; 2Ms 25:18-22). Nõnda nagu Eedeni keerubitel oli põlev mõõk (1Ms 3:24), siis pidi altaril (keerubite keskel) põlema nii ööl kui päeval ohvrituli (3Ms 6:1-6). Piiludes kardinate vahelt kõige pühamasse paika, oleks avanenud sarnane pilt, kui piiluda Eedeni „väravasse“ – „Sissepääs keelatud!“

Iisraeli rahvas ei ole aga väga ustav võõrustaja Jumala ligiolule ning koheldes seda kerglaselt, saavad nad maitsta Issanda viha. Seda juba esimesel päeval, kui kohtumistelk saab sisse pühitsetud (vt 3Ms 10:1-3), aga hiljem kordub muster veel ja veel.

Erakordne ilmutus Jumala tahtest teha oma Messiast taeva ja maa kohtumispaik on kirjas 1. Ajaraamatus. Kui Iisraelil on viimaks käes tõotatud maa, rikkus ja au ning rahu oma vaenlastest, loeme järgmist:

Kui siis Taavet elas oma kojas, ütles Taavet prohvet Naatanile: „Vaata, mina elan seedripuust kojas, aga Issanda seaduselaegas on telgiriiete all.“

Issand siiski keelab Taavetile templiehituse ja ütleb, et hoopis Tema ehitab Taavetile „koja“:

„Ja ma tahan oma rahvale, Iisraelile, paiga määrata ja teda nõnda istutada, et ta oma kohal võib elada ega tarvitse enam karta, ja pöörased inimesed ei tohi teda enam vaevata nagu varem ja sel ajal, kui ma seadsin kohtumõistjaid oma Iisraeli rahvale. Ja ma alandan kõik su vaenlased ja kuulutan sulle, et Issand annab sulle järeltuleva soo. Ja kui su päevad täis saavad ja sa lähed oma vanemate juurde, siis ma lasen tõusta pärast sind sinu järglase, kes on üks su poegi, ja ma kinnitan tema kuningriigi.“ 1Aj 17:9-11

Salmis 17, kus eesti lugeja näeb sõnu *„Issand annab sulle järeltuleva soo“*, siis heebrea keeles on sõna sõnalt *„ehitab sulle koja“*. Eesti keelele kõige lähedasem sõnamäng oleks ilmselt seotud sõnaga „lapsekoda“ – ehk paik inimesele ema ihus. Heebreakeelne sõnamäng on seotud rohkem mehe seemnega, aga mõte on sarnane – sõnaga koda võib iseloomustada järeltulevat sugu. Selle koja ehitab Jumal lõpuks valmis Kristuse ihus, keda muuhulgas ka kutsuti „Taaveti poeg“.

Peatame korraks siinkohal senise mõttekäigu ja küsime: kui Jumal on rohkem huvitatud inimihus elamisest, mis väärtus on siis pühakodadel – kirikuhoonetel ja muudel paikadel, mis on pühitsetud ühel või teisel viisil Issanda teenistusse? Mis väärtus on kas-või meie füüsilistel kodudel? Kas mitte Jeesus ise ei käskinud oma järgijatel majja sisenedes soovida: *„Rahu sellele kojale?“* (Lk 10:5; Mt 10:13).

Mis tahes paiga teeb eriliseks ja pühaks just see, mida Püha Vaim seal teeb. Loomise algul saab loodu eriliseks sellest, et Jumala Ruah hõljub vete kohal (1Ms 1:2) ja Jumala Sõna kutsub olematu olevaks saama (1Ms 1:3). Uues Testamendis saab eriliseks iga paik ja koht, kuhu jõuab Jumala lihaks saanud Sõna – Jeesus Kristus (ning hiljem ka jüngrid) ning kus tegutseb Jumala plaani päraselt tema Vaim: *„Ja Issanda vägi oli Jeesuse peal haigete tervendamiseks“* (Lk 5:17). Ühe maise hoone teeb eriliseks või pühaks see, kuivõrd ta võõrustab Kristuse ligiolu ja tema Vaimu tööd.

Siiski on tarvis veel midagi öelda kristlike pühakodade suhtes. Nende sisu, arhitektuur ja otstarve vaatavad ühest küljest tagasi Eedenile, kohtumistelgile ning vana lepingu templiteenistusele. Teisest küljest aga vaatavad nad edasi või „ülesse“, taevase templi teenistusele, millest räägib Ilmutuse raamat. Kirikuhooned ja selles toimuv peegeldavad mõlemat ja mõneti tervet lugu, mis vana loodu ja uue loodu vahele jääb. Mida iidsemad hooned ja kirikutraditsioonid, seda rohkem vastavat sümboolikat, mis kõik vahendavad Jumala tõdesid. Hoonete potentsiaal on aukartustäratavalt suurem kui seda teoloogiliselt suudaks hoomata. Kõigel füüsilisel saab olema aga väärtus ainult siis, kui Jumala Vaim seda elustab. Ilma selleta on inimene põrm, ilma selleta on ka kirikuhooned elutud.

Tulekeel nelipüha päeval ei langenud mitte „ülemise toa“ katusele (nagu oleks võinud järeldada, sest Issanda ligiolu märkis tulesammas kohtumistelgi kohal 2Ms 40:38), vaid hoopis iga uskliku kohale (Ap 2:3). Ka ülemine tuba või mis tahes muu koda, kus pühad hiljem koos olid, sai eriliseks selle poolest, et nad olid koos Kristuse nimel ja seal hakkas tegutsema Jumala Vaim!

Võttes sellest kõigest õppust, võime järeldada, et juba pikalt enne Kristuse sündi anti Jumala rahvale märku, et parim ja kõige lähedasem paik või koda, kus Jumal soovib elada, oleme meie ise. Kui kristlane seda tõsiselt võtab, siis muudab see üheltpoolt üdini alandlikuks ning paneb mõtlema pühitsuselu peale. Teiselt poolt lisab see üüratu väärtuse inimesele, olles kogu kosmoses, tervetes galaktikates Jumala lemmik-kinnisvara, mitte ainult tema ligiolu peatuspaik (nagu telk või tempel), vaid eluase. Ja seda keset pimedat, murtud ja patust maailma. Milline võrratu arm, see võõrustav arm.

HINDREK TAAVET TAIMLA
Teoloogilise seminari õppejõud

A. Varese nägemus Tallinna metodisti kiriku kabelist.

Sakraalne ruum ja selle visuaalne keel

Kristlasest kunstnik ja EMK Teoloogilise Seminari 2022. aasta vilistlane Ain Vares käsitles oma lõputöös sakraalse ruumi temaatikat ning uuris, kuidas ruumikujunduslike võtete kaudu aidata fokusseerida Kristusele ja misjonile.

David Stancliffe on öelnud: „Ruum on raamistik, milles me elame ja kasvame. Ruum on midagi sellist, mille järele tunneme igatsust, ja see aitab meil kasvada oma tulevasse vormi. Me nimetame ruumi pühaks, kui tajume, et keskkond on kas looduslikult või teadlikult loodud selleks, et hoida meie sidet teistpoolsusega, millegi võimsamaga kui meie ise; see on, mis meid õrnalt kujundab või isegi põhjalikult muudab.“

Piibel õpetab, et iga usklik ise on pühaks ruumiks, sest Jumala Püha Vaim elab temas. Kuid Jumal on oma tarkuses disainninud ka füüsilise püha paiga – sakraalse ruumi, kus inimesed saavad kogeda Tema ligiolu ja põgeneda argistest askeldustest, leida armu, lohutust, abi, julgustust ja juhtimist. Vanas Testamendis kujundas Jumal kogudusetelgi ja templi just sellisel eesmärgil ja ilmutas oma ligiolu selles väikses suletud ruumis. Kõikjalviibiv Jumal oma armus tegi seda, et olla oma inimestele kogetavam.

Praktilise teoloogia professor William R. McAlpine kirjutab oma raamatus „Sacred Space for the Missional Church“, et maailmaga suhestumiseks vajab kirik ruumi, mis ilmutab mõlema identiteeti. See ruum on püha kohtumispaik, kus õpime Jeesust ära tundma, kus saab ilmutada Jumala armastust ja Tema olemasolu tähenduslikku täiust neile, kes pole Jeesust veel kogenud. „Kiriku põhiülesanne on püüda juhtida maailma tähelepanu sakraalsusele ja luua suhtepõhist ja füüsilist ruumi, ilmutades Jumala armastust viisil, mis tõmbab inimesi suhtesse Jumalaga.“ Sellisel ruumil on nii kuju kui ka tähendus, seejuures on need kaks sügavalt läbi põimunud. Seetõttu on väga oluline, kuidas me oma jumalateenistuse ruume hoiame ja kujundame, millisesse ruumi inimesi kutsume. See, kuidas me oma arhitektuurset ruumi loome, mõjutab viise, kuidas me loome oma suhteruumi. Ja meie suhteruum on koht, kus inimesed hakkavad Jeesusega kohtuma.

Filosoofiadoktor ja religiooniuuringute professor Jeanne Halgren Kilde kirjutab oma raamatus „Sacred Power, Sacred Space“, et sakraalne sisaldab endastmõistetavalt religioosset tegevust, kuid ruum tähendab palju enamat kui vaid rituaalideks mõeldud tegevuspaika. Ruum aitab kaasa vaimsete praktikate vormi ja sisu sügavamale mõistmisele. See, millises keskkonnas Jumala teenimine toimub, on väga oluline ja suure mõjuga, hõlbustades või hoopiski takistades teatud tegevuste läbiviimist ja oma tähelepanu koondamist jumalikule.

Kõige tavalisem arusaam sakraalsest ruumist on selline, et iga püha ruum tähendab hiero-

faaniat (kr k) või „püha ilmnemist“. Kohti peetakse pühaks ja väeliseks just seetõttu, et neis elab jumalik või üleloomulik. Väelisuse mõistmiseks kirikus tuleb aga jälgida ruumi ja inimkogemuse materiaalseid aspekte, sest füüsilise ruumi ja materiaalsete objektide kaudu sõnastatakse ja säilitatakse väesuhteid. Samas see, kuidas inimesed hoones vaimsust kogevad, on väga isiklik nähtus. Ometi eksisteerivad ka kõige isiklikumad kirikuhoones leiduvad vaimsed tähendused sotsiaalsete, kultuuriliste ja religioossete tähenduste ja suhete keerulises võrgus, mis avaldub ruumide ja nendesse toodud materiaalsete esemete koes.

Kuid nii nagu ruum kujundab meie suhteid, mõjutab see ka meie emotsioone. Tänapäeval mõistab suur osa protestante jumalateenistust peamiselt tunnete küsimusena. James F. White kirjutab oma raamatus „Protestant Worship and Church Architecture“: „Meie emotsionaalsed reaktsioonid muutuvad sageli „jumalateenistuse kogemuse“ hindamise vahendiks ja just sellepärast, et jumalateenistus on seotud tundeküsimusega, on väga oluline selle kavandamine ja läbiviimine selleks sobivas ruumis ja sobival viisil, et osalejad ei peaks pettuma.“ Näiteks muusikast on harjutud mõtlema kui taustaõhustiku loojast. Kogudused on harjunud muusikaliste rikastustega ja sellel on tohutu võime mõjutada emotsioone. Kuid samuti on emotsionaalse õhustiku loomiseks kasutatud visuaalset kunsti, eriti maali, aga ka vitraaži ja skulptuure. Püüdlused luua jumalateenistuses mõjuvat õhkkonda sõltuvad eelkõige nägemis- ja kuulmismeelte mõjutamisest. James White on öelnud: „Me reageerime kõigele, mida meeled tajuvad: värvile, valgustusele, proportsioonidele, tekstuurile ja muudele teguritele, nii nagu kooki süües maitseme kõikide koostisosade segu, mitte ainult suhkrut või jahu.“ Emotsionaalselt sobiva ja ülestõstva atmosfääri loomine on väga oluline, kuid see on vaid üks osa sakraalruumi olemusest. Sama oluline on, et selline atmosfäär annaks edasi kindlat ja selget sõnumit. Kiriku arhitektuur ei puuduta ainult koguduse liikmeid. Paljude inimeste arusaam kirikust on suuresti määratud neile tuttavate kirikute välisilmega, sest nad ei sisene sinna kunagi, kuid nad loovad kirikust mulje hoone järgi, mis tekitab küsimuse „Kas see hoone ja selle eesmärgid on minu jaoks olulised?“ Selles mõttes on stiiliküsimus tähtis, sest see on evangeeliumi kuulutamise vahend. Aga nende jaoks, kes kirikusse sisenevad, on interjöör vahend õpetamaks, mis tähendab olla kogudus ja mida kogudus teeb, eriti oluline on, et hoone ja selles olev ruum kinnitaks, et see esindab kogudust, kelle jaoks jumalateenistus on peamine tegu, mis väljendab koguduse ühtsust ja üksolemist Kristuses.

Seega sakraalne ruum on väeline ja dünaamiline paik, mis mõjutab meie suhteid ja emot-

Ain Vares stuudios. Allikas: erakogu

sioone ning peaks ideaalis andma selge ja tugeva sõnumi nii Kristuse- kui ka misjonikesksusest. Kuid selleks, et see ruum oma eesmärki efektiivselt täidaks, on vaja midagi, mis ruumis viibijat visuaalselt kõnetaks. Seega on kujutaval kunstil täita oluline roll.

Teoloogiadoktor William A. Dyrness toob oma raamatus „Visual faith: art, theology, and worship in dialogue“ esile, et vastupidiselt sellele, mida meie traditsioon võis meile õpetada, on kaunite kunstide loomine teoloogiliselt seotud meie kutsega kuulata Jumalat ja vastata sellele palves, kiituses ja sakramendis. Praegune jumalateenistuse visuaalne elavnemine sunnib kristlasi ümber mõtestama meie teenistuse vorme ja mustreid. See võib anda ka ainulaadse võimaluse taastada meie kujutava kunsti ja teistegi kunstiliikide kristlik pärand.

Kahjuks protestantlik traditsioon tihti ei soodusta kristliku kunsti loomist ja võib tegelikult isegi takistada kunstilise kujutlusvõime arengut. Näib, et kuskil ajaloos on protestandid kaotanud kontakti oma pärandi olulise osaga, sest reformatsioonieelsel perioodil oli kirikul üldiselt monopol nii parima kunsti kui ka parima muusika ja kirjanduse üle. Kuid pärast reformatsiooni ei olnud kunst enam kirikusse oodatud, visuaalseid elemente peeti segavaks tõelisele jumalakummardamisele, mis keskendus alati kuulutatud Sõnale. Samas on muidugi kõige olulisem see, et kirik hoiab enda käes evangeeliumi aaret – maailma muutvat lugu Jumala loovast ja lunastavast tööst Kristuses Jeesuses. See hoiab meid langemast ja annab lootust, kuid see lootus peab hõlmama nägemise ja kujutlusvõime avardumist. See tähendab, et kristlased peavad avastama uuendatud nägemuse kunstidest, eriti kujutavast kunstist – sest kujutlusvõime and on osa kristlase sünniõigusest, mida sageli eiratakse. Dyrness on öelnud: „Kunstilist kujutlusvõimet ei saa lahutada Jumala rahva usu uuendamisest. Vajame kolmekordset uuendust: uut nägemust kunstist, koguduse jumalateenistusliku elu ja keskkonna uuendamist ja taastatud kristliku kunsti traditsiooni.“

Peame tõdema, et muutuv kultuuriline olukord on liikunud jõuliselt visuaalsuse poole ja uute meediate esile kerkimisega on visuaalne pilt enneolematult kesksel kohal. Kui esivanemate maailm oli neile vahendatud kuulutatud Sõna kaudu, siis meie oma tõlgendatakse pildikeelde. Kriitikud küll väidavad, et kui pildid tulevad ilma verbaalse konteksti ja tõlgenduseta, võivad need heidutada kriitilist mõtlemist ja analüüsi. Kuid on tõendeid, et sellised pildid võivad stimuleerida uut visuaalset kirjaoskust ja kujutlusvõimet. Kristlased ei peaks vastandama visuaalset ja verbaalset. Kristlastele kui raamatuinimestele on ju Jumala Sõna suulisel ilmutusel alati ainulaadne autoriteet. Samas on kristlik usk läbi ajaloo andnud visuaalset adekvaatselt edasi nii hoonete, piltide kui ka teoloogiliste tekstide abil. Need nähtavad vormid andsid mõnikord Pühakirjale selgema tõlgenduse kui teoloogilised tekstid, olles inimestele kindlasti kergemini mõistetavad.

Miks siis mitte taastada seda terviklikku sünergiat? Visuaalse suunas liikumine on osa meie olemusest, kuna me elame ruumis ja ajas, ning see viitab kunstide sisemisele külgetõmbele. Kui tahame olla oma ajastu kodanikud, peame õppima seda visuaalset keelt rääkima ja nautima, püüdes tõlkida evangeeliumi selle värvidesse.

AIN VARES
EKNK Kuressaare kogudus

Püha (kooli) ruum

Foto: erakogu

Siin maa peal elades vajame erinevaid kohti, et ühiskonnana toimida. Üks sellistest vajalikest ruumidest on kool. Tallinnas tegutsev Püha Johannese Kool, mille alustalaks on Ida kiriku pärimus, teoloogia ja praktika, on ilus näide sellest, kuidas nüüdisaegse õpikäsitluse kõrval antakse seal lastele „võimalus kogeda pühadust, tunda austust Kellegi kõrgema ja selle kaudu ka ligimese vastu ning sügavamalt mõtestada elu mõtet ja sihti“ (www.pjk.ee). Oma mõtted sel teemal seadis kirjatükiks Püha Johannese Koolis õppivate kolme lapse ema, vabatahtlik ja aeg-ajalt ka õpetaja Anneli Rahuvarm.

Ma ei teagi päris täpselt, miks meie laps alustas kooliteed just vastavatud Püha Johannese Koolis. Lapse kooliiga oli kätte jõudnud ja kooli pidi minema. Häid

Püha Johannese Kool. Allikas group.merko.ee

ja paremaid koole oli mitmeid, sisse saamisega ei olnud muret – asu õppima, millisesse vaid soovid. Kuidagi läks aga nii (küllap osaliselt ka 'õige kõhutunde' tõttu), et koolitee ja -töö algas meie perele nimetatud koolis.

Alustades oli kooliruumiks vaid kaks klassiruumi ja koridor. Hoolimata olematust 'vabast jalatäiest maast', said seal peetud nii päeva alustavad palved kui päeva lõpetavad vaikusehetked. Igal aastal rändas või laienes kool 'kuhugi' sobivamatesse, st põhiliselt mahutavamatesse ruumidesse, võttes kaasa oma rahva ehk siis õpilased, õpetajad ja lapsevanemad. Niisamuti oma aardelaeka – palvused, palved, õhkamised, õnnistamised ja tänu. Igale poole tekkis ja tekitati 'püha' nurgake, kus alata ja lõpetada, palvetada ja tänada, seisatada ja mõtiskleda, möödaminnes pilguga riivata. Igal hommikul ja igal õhtul.

Ja kuigi sellesse tekitatud ruumi kogunemine ja koosolemine oli ja on arvatavasti erineva mõju ja mõistmisega (koolirahvas on väga mitmekesine), annab see ometi võimaluse kogeda ja taibata, et Keegi on veel. Keegi silmale nähtamatu, kes teab ja kuuleb, aitab ja kannab hoolt, juhatab läbi elu.

Kuidagimoodi tajutav on Jumala olemus ja ligiolu, olenemata sellekohastest teadmistest või mitteteadmistest. Paljudele kooliasukatele on kool ehk ka see ainus või esmane kokkupuutepunkt Pühaga. Olgu selleks siis loodud ruum, osalemine palvusel, kirikuhommikul, pidulikul aktusel või muul koosviibimisel. Ja võib-olla on see igapäevane pisku piisav, et jõuda ühel päeval äratundmisele ning leida Tema. Tee ja Tõde ja Elu.

On suur kingitus, kui lapsel (ja ka õpetajal) on võimalus veeta oma (mõnes mõttes kohustuslikke) päevi paigas, kus lisaks teadmiste ja oskuste arendamisele ning edasiandmisele püütakse harida ka hinge. On kingitus, tänapäeval tegelikult juba üsna hädavajadus, et seda 'püha' ruumi püütakse kasvatada ja kasvada lasta ka inimese sees. Antakse selleks võimalus. Võimalus, et inimene võiks kasvada terve(ma)ks ja tervikliku(ma)ks mitut mõõtu ja mahtu ruumis. Erinevate meetmete, mõõtmete ja metoodikatega kaasa aidates. Mõõtmatult rikkamad on aga lapsed, kel ka kodus, oma pere keskel on olemas kasvõi väike 'püha' paik, kus teadlikult ennast ja oma aega Jumala ette ja kätte palutakse.

Olen jätkuvalt hämmingus, kui suurt mõju avaldab lapsele kodu. Selle tegemised, mittetegemised, harjumused, eeskujud... Hea kool, isegi väga hea kool ei pruugi suuta selle kaasavara mõju tihtipeale nihutada (olgu siis halvas või ehk ka heas suunas).

Hea kooli mõju on kiiduväärt! Kodu pühas ruumis koosolemise mõju on kuldaväärt!

Ärgem siis loobugem rajamast pühi hooneid ja ärgem väsigem, loomaks pühi ruume ja hetki oma kodudes, pere- ja kõikides muudes vajalikes suhetes!

Sellest õppeaastast on koolil oma maja. Enda soovide ja vajaduste järgi planeeritud ja valmis ehitatud. Hoones on ka sisseehitatud kabel. Pühale pühitsetud püha ruum.

Ja kuigi pühitsetud nähtava ruumi – kabeli olemasolu õppehoones on ehk igapäevaelus käegakatsutavam, Püha ligiolu hõlpsamini tajutavam kui 'suvalises' kohas, tundub siiski kohast olulisem selles (pühas) olemises ja selleks olemiseks võetud ajahetk. Püha ruum tuleb valmistada-ehitada-rajada või tekitada. Altar, rist, Piibel, pühapilt – kuidas kellelgi ja kusagil. Niisamuti tuleb valmistada püha ruum iseenda südames – avardada, puhastada, hoida. Nii et Arm mahuks sisse ja kannataks seal olla.

Tegemist ja vaevanägemist on mõlemat sorti ruumiga. Viimasega ehk isegi rohkem. Aga võtkem siis sinna ikka ka Meister ligi ja Ehitaja abiks (Ps 127:1).

ANNELI RAHUVARM
Tallinna kogudus

Arvi Lindmäe kiriku tahvliga.

Fotod: erakogust

Arvi Lindmäe - 85

Kuressaare metodisti koguduse endine pastor Arvi Lindmäe on oma töökuse, pühendumise ja hoolivuse tõttu jätnud sügava jälje nii koguduse kui ka paljude inimeste ellu. Saaremaa kaasteeliste ja lapselaps Maria Lindmäe kirjutistest oleme kokku pannud noppeid Arvi põnevast elust, kus Jumala hool ja arm on olnud kandmas.

Arvi vanaisa vahetas oma 3-aastase poja (Arvi isa) Sandri liitri viina vastu. Poisi võttis oma hoole alla Saaremaal Sõrves asuva Linnuse talu perenaine. Sealsamas talus rajas Sander täiskasvanuks saades oma kodu ning sealsamas sündis 8. jaanuaril 1938. aastal pere noorima – seitsmenda – lapsena Arvi.

1941. aastal, kui saksa sõdurid Sõrve jõudsid, panid nad Linnuse talu rehemaja põlema. Arvi, kes oli tol ajal 3-aastane, jäeti uskliku kasuvanaemaga hoovil olevasse kaevikusse, teised läksid tuld kustutama. See soov oli ka Arvil ning kui vanaema teda peatada üritas, kartes, et poiss saab viga, oli Arvil kohe vastuargument olemas; „Ise ütled, et Jumal kaitseb!“ ning suundus kopsikuga vett vedama.

Jumala kaitset koges Arvi pere korduvalt ka 1944. aastal, mil paljud inimesed Rootsi põgenesid. Ka Sander plaanis perega ära minna. Mineku päeval aga ütles, et nad siiski ei lähe. Laev, millele nende perel olid kohad broneeritud, läks tormiga põhja. Ühel 1944. aasta päeval ilmusid Linnuse õuele sakslased, kes ütlesid, et Sandri perel on kaks tundi aega asjade pakkimiseks ning nad peavad minema Mõntu sadamasse, kust läheb laev Saksamaale. 6-aastane Arvi rõõmustas väga, et saab suure laevaga sõita. Teel Mõntu sadama poole hakkas kolonni eespool üks hobune perutama ja purustas aisa. Samal ajal, kui saatjateks olnud sakslased olukorda klaarisid, tõmbus vankrite rivi lõpus olnud Sandri pere koos oma hobusega lähedal oleva maja taha. Nii pääsesid nad Saksamaale minemisest. Esimesed kolm päeva elati metsas, seejärel mindi koju. Mõne päeva pärast tulid sõdurid ja käskisid asjad kokku panna – järgmine päev pidi olema Saksamaale minek. Õhtul põgenes Sandri pere kodust ja asus elama Mõisaküla, tühja majja.

Lahingute ajal varjusid lapsed koos vanaema ja külarahvaga suurde kartulikeldrisse. Pommikillud tulid läbi kahekordse ukse ja tabasid keldris olnud sakslasi, eestlased jäid kildudest puutumata. Keldrist väljudes oli ümberringi peaaegu igal ruutmeetril pommiauk. Imekombel olid lasud keldrist mööda läinud. Arvi usub, et just kasuvanaema

palved olid need, mis keldrit kaitsesid. Lahingute lõppedes asuti taas Linnusele elama. Kuigi mitmed ümberkaudsed majad olid hävinenud, seisis Linnuse talu puutumatult. Sõjast oli maha jäänud palju laipu ja laskemoona. Nagu poisid ikka, olid Arvi ja tema vennad väga uljad ning käisid metsas pauku tegemas. Nende mäng võttis traagilise pöörde, kui 11-aastane Ruudi sai surmavalt haavata.

Kristlaseks sai Arvi Kuressaare metodisti koguduses evangeelsel koosolekul 3. märtsil 1957. Arvi käis taludes peetud palvekoosolekutel. Enne kroonusse minekut korraldati palveõhtu Arvi sõjaväkke saatmiseks. Arvi oli sel ööl unes laulnud: „Kõikjale, kõikjale, Jeesusega koos lähen kõikjale.“ Aastal 1957 saadeti Arvi kolmeks aastaks Valgevenesse lennuväebaasi aega teenima. Tema ülesanne oli prožektoriga öösel lennurada valgustada. Öösiti oli hea kaasavõetud Uut Testamenti lugeda. Kui ülemused selle avastasid, siis raamat konfiskeeriti. Järgmisel öösel juhtus õnnetus – Arvi jäi töö ajal magama. Õnnetuse põhjuseks ütles Arvi: „Ise te võtsite mu Testamendi ära, sellepärast ma magama jäingi.“ Karistust ei järgnenud.

Olles tagasi Eestisse jõudnud, asus Arvi tööle tuletõrjeauto juhina. Selles ametis tegutses ta 40 aastat. Paralleelselt tuletõrjetööga oli Arvi 20 aastat sõiduõpetaja. Pritsumeeste ülemus pilkas Arvit, et ta on usklik ja käib kirikus. Tema arvates oli see häbiväärne. Arvi kannatas pilget ja naeru Jeesuse nime pärast rõõmuga. Ühel päeval nägi Arvi, et ülemus viidi oma pahategude pärast käeraudades kolmeaastast karistust kandma. Arvi teretuse peale lõi ta häbi pärast silmad maha.

Ühel tormisel ja vihmasel õhtul sai tuletõrjujana valves olnud Arvi teate, et Kuressaare tänaval põlevad kadakad. Arvi sõitis sündmuskohale ning hakkas kadakatele lähenema, et asja uurida. Siis kuulis ta hüüdu, et ei läheks edasi, sest elektriliinid on maas. Mees pöördus ümber, et minna hoiatajat tänama, kuid seal ei olnud kedagi. Arvi usub, et Jumal läkitas ingli teda hoiatama.

Naisevõtuplaane haududes jäi Arvile Kuressaare metodisti kogudusest silma Eevi. Temast saigi 1962. aastal Arvi abikaasa. Aleksander Kuuma poolt läbi viidud laulatus toimus Kuressaare metodisti kiriku valmimise 50. aastapäeval. Arvil ja Eevil sündis viis poega. Kaks poega on läinud isa jälgedes ja töötavad päästeteenistuses.

Pärast abiellumist algas Arvi elus suur kodade ehitamine. Oma isikliku kodu ehitas Arvi Eevi vanematekodust üle tee ja maakodu Kaarmale. Oluliseks ehituseks Arvi elus oli Kuressaare metodisti kiriku renoveerimine, milles kandvate tööde organiseerimine oli Arvi õlgadel. Kõigis toimetustes oli Eevi abiks. Ka koguduse sisulises töös olid Arvi ja Eevi aktiivsed. Nad on osalenud laulukoori ja pilliansambli töös, Arvi on olnud pikka aega koguduse juhatuse esimees, abistanud jumalateenistuste läbiviimisel ja olnud eeslaulja. Pastorite vahetumise vaheperioodidel ja pastori haiguse ajal oli Arvi pastori kohusetäitjaks. Pikem periood pastorina teenida oli aastatel 2006-2015. Koguduseliikmete sõnul ei jõua kõiki töid, mida Arvi ja Eevi on koguduse heaks teinud, ära loetledagi.

Arvi ja Eevi pulmapäev.

Arvi ja Eevi esimene auto.

Arvi ja Eevi lastega.

Arvi ja Eevi lastega.

Kogudus tunneb Arvit inimesena, kellele võis loota ja keda võis usaldada. Kui ta midagi lubas, siis võis kindel olla, et ta selle lubaduse ka täitis. Arvi hinnangul oli tema antud lubadus palju kindlam kui mingi leping või allkiri. Seepärast ta ei mõistnud, miks paluti temalt rendi- ja töölepingute allkirjastamist – kõik oli ju juba eelnevalt olnud kokku lepitud.

Arvi on suur ajaloohuviline. Ühes koguduse peielauas leidis ta riiulist ajaloolise raamatu, mida ta polnud varem lugenud, ja ta süvenes raamatu lugemisse nii, et söök jäi söömata. Kui kõik teised olid juba tõusnud ja hakkasid koju minema, siis Arvi ikka veel luges. Ajaloo fakte, tõestisündinud lugusid ja mõnusat huumorit oli tihtipeale Arvi jutlustes, mida koguduseliikmed kirjeldavad kui innustavad, vaimulikult ülesehitavad ja huvitavad. Mõnikord oldi jutlusest nii haaratud, et kadus ajataju. Kui jutlus läks väga pikale, hakkas Eevi märku andma, et aeg oleks lõpetada. Aga kuulajad olid nii haaratud, et oleks võinud veel tunde kuulata. Vananedes hakkas Arvi unustama, et ta oli mõnda lugu juba rääkinud, ning kordas oma lugusid uuesti ja uuesti, aga ta oskas seda teha nii kaasahaaravalt, et iga kord oli lugu nagu uus.

Arvi on lihtne ja töökas maamees, kellel huumorimeelest puudu ei ole. Arvi sõnul mängis tal lehmalaudas muusika, et lehmad rahulikumad oleksid ja rohkem piima annaksid. Arvi hinnangul kuulasid lehmad eriti hea meelega sümfooniat.

Koguduseliikme sõnul on Arvi olekus midagi, mis paneb teda austama ja temast lugu pidama. Selleks on siiras armastus kaasinimeste vastu ja osavõtt teiste inimeste probleemidest. Üheks selliseks näiteks on lugu sellest, kuidas Arvi organiseeris veoauto täie metodisti koguduse liikmeid appi noorele usuvennale, kes oli oma perele kodu ehitamas. Kogudusekaaslase sõnul on Arvi olnud nende koguduse hing, kes pühendas oma elu ligimese ja kiriku teenimisele. Ta tegi tööd alati rõõmsameelselt ja suure pühendumisega. Praeguseks on Arvi ramm raugenud ja koguduse töösse ta enam panustada ei saa. Kuid koguduseliikmete jaoks on tema panus nii koguduse kui ka nende endi elus hindamatu ning nad on tänulikud neile osutatud paljude heategude ja palvete eest. Arvi poole julgeti pöörduda ka isiklike eluraskustega, sest teati, et tema siirad ja osavõtvad troostisõnad ja palved on abiks.

Kuressaare metodisti kogudus ja Eesti Metodisti Kirik õnnitlevad südamest Arvit 85. sünnipäeva ja Eevit-Arvit teemant-pulma-aastapäeva puhul.

Eesti Metodisti Kirik soovib õnnistusi ka Kuressaare metodisti kogudusele, kes hiljaaegu – 28. oktoobril 2022 – tähistas oma hoone valmimise 110. aastapäeva.

Püha paik

„Te peate olema minu tunnistajad Jeruusalemmas ja kogu Juuda- ja Samaariamaal ning ilmamaa äärteni.“ (Ap 1:8). Kui brasiillane Yuri Velloso 2008. a viimasel päeval Eestimaale jõudis, võis see tunduda talle kui jõudmine ilmamaa ääreni.

Foto: erakogu

Vellosode rõõmus pere.

Sedavõrd eripalgelised on need kaks riiki nii oma suuruselt, temperatuurilt kui temperamendilt. Yuri esimesest külaskäigust Eestimaale saab lugeda ajakirja „Koduteel“ 2010. a esimesest numbrist. Õnneks ei jäänud see külaskäik viimaseks ning täna on Yuri Eestimaal tagasi, nüüd juba koos abikaasa ja kahe lapsega ning sel korral kui oma kodukiriku poolt läkitatud misjonär.

Esmakordselt koges Yuri Jumala selget kutset gümnaasiumiklassides. Aastaid oli ta vanematega koos kirikus käinud, ent tema elu väljaspool kirikut ei lahterdunud mõiste „hea kristlane“ alla. Viibides suvevaheajal misjonilaagris, kõnetas aga Jumal Yurit väga isiklikult, pannes talle südamesse teadmise, et ühel päeval saab temast misjonär, kelle ülesandeks on hoolitseda inimeste eest. Yuri jaoks oli kohe-kohe algamas keskkooli viimane klass ning ta pea oli täis plaane edasiõppimise osas, ent ta andis Jumalale tõotuse vajadusel oma plaanidest loobuda ning minna sinna, kuhu Jumal teda saadab. Keskkooli lõpetamise järel alustas ta õpinguid Rio de Janeiro ülikoolis, kuni ühel hetkel sai südamesse kinnituse, et ta peab jätma õpingud ning minema misjonäriks. See oli kui võitlus mõistuse ja südame vahel, sest tal olid pooleli õpingud arhitektuuri erialal mainekas ülikoolis, mis oli olnud tema unistuseks. Kas ta ikka on valmis loobuma kõigest sellest, mille nimel oli ta nii palju vaeva näinud, et hakata misjonäriks? Pole ime, et nii mõnigi sõber pidas tema plaani hullumeelseks. Ometi oli Yuri kindel oma otsuses, sest ta teadis, et see tuli tema südamest. Ligi viis kuud palvetas Yuri, et saada selgust, kuhu Jumal tahab teda saata. Samal ajal alustas Brasiilia Metodisti Kirik, mille liige Yuri oli, koostööd Eesti Metodisti Kirikuga. Koostöö raames saadeti Yuri esialgu kolmeks nädalaks Eestisse. Jõudes Eestisse, jätkas Yuri palves otsimist, millisesse maailma paika Jumal plaanib teda saata. Korraga sai ta selguse, et Jumala soov oligi teda Eestimaale tuua. Päris alguses koges Yuri, et Jumala plaaniks ei ole saata teda misjonäriks maale, kus ta veedaks misjonit tehes kogu oma elu, vaid et ta hakkab viibima erinevates paikades, kuniks ta saab Jumalalt selge märguande edasi liikuda. Pärast aastat Eestimaal kuulutas ta evangeeliumi USA-s ja pöördus siis tagasi Brasiiliasse. Ta oli kindel, et ei jää kodumaale kauaks, ometi elasid nad perega Brasiilias järgmised 10 aastat. Mitmel korral oli Yuril soov edasi liikuda, ent Jumal sulges need uksed, sest veel ei olnud õige aeg. Pikk ooteaeg tekitab paratamatult kõhklusi, aga Yuri sõnul tuleb neil hetkedel lihtsalt Jumala ajastust usaldada. Kui misjonile minek on vaid enda tahe, siis pole see ettevõtmine jätkusuutlik. Raskuste tulles – ning need tulevad kindlasti – ainult oma soovile lootma jäädes ei ole võimalik vastu pidada. Brasiilias elades tuli neil kogeda hetki, mil puudus raha isegi söögi ostmiseks. Need korrad nõudsid erilist Jumala usaldamist, sest Yuri oli loobunud jumalariigi-

töö pärast kõigest, ka oma noorusaja unistuste tööst. Vahel me loodame saada mingit nähtavat tasu jumalariigitöö eest, ometi, nagu märgib Yuri, on suurim tasu ühendus ja osadus Jumalaga. Just nimelt Jumala antud õppetunnid on meie kujunemise jaoks määrava tähtsusega, nähtav tasu võib meid halvemal juhul hoopis rikkuda. Esimesel korral tuli Yuri Eestisse üksinda, sel korral aga neljakesi – koos abikaasa ja kahe lapsega. On suur vahe, kas vastutada üksnes enda või ka teiste pereliikmete eest. Sellisel puhul on otsuste langetamine märksa keerukam ning reeglina nõuab see ka suuremat usaldust Jumala vastu. Pead olema kindel, et tegu pole mitte enda ideega, vaid et see on Jumal, kes sind saadab. Samas, kui Jumal on kutse sinu südamesse pannud, ei ole võimalik teha nägu, justkui poleks midagi olnud. Valmidus pühendada ennast Jumalale oli Yuri südames sedavõrd tugev, et ta soovis vältida mistahes mõtteid plaanist B ning omada vaid ühte plaani – Jumala plaani. Nii nad müüsid enne Eestisse tulekut maha oma maja veel enne, kui neil isegi olid olemas lennupiletid Eestisse. Mida aga teha kahtluste korral, kui need tekivad? Yuri jaoks on lahenduseks jätkuv palve ja ühendus Jumalaga, samuti reeglipärased vestlused oma kodukoguduse pastoriga. Yuril sõnul oleme kristlastena kõik misjonärid, sõltumata sellest, kas teeme igapäevaselt kiriku või ilmalikku tööd. Me oleme kõik saanud selle kutsumise ning me kõik peame oleme valmis minema, kui Jumal tahab meid välja saata.

Milline on parim ettevalmistus enne misjonitööle minekut? Yuri enda jaoks on parimaks treeninguks praktika, tähtsaimaks iseloomujooneks aga alandlikkus. Võõral maal olles tuleb peast visata mõte, et tead kohalikest paremini. Veel vähem saab teistele ette kirjutada, kuidas nad peavad tegema või käituma. Mõistetavalt on brasiillased ja eestlased emotsionaalselt väga erinevad, mistõttu tuleb Yuril erinevates Eestimaa kogudustes jutlustamas käies oma tavapäraseid emotsioone pisut tagasi hoida. Kindlasti ei muuda ta oma sõnumit, sest see peab tulema tema enda seest, olema temaga kooskõlas ning peegeldama tema elu, aga ta proovib oma emotsioone pisut tagasi hoida, et kuulajaid mitte ära ehmatada. Huvitaval kombel ei tunne Brasiilia kuuma päikese alt tulnud Yuri puudust päikesest ja soojast, vaid pigemini naudib ta Eestimaa nelja aastaaega. Samuti vaimustub ta sellest, mida Brasiilias ei ole ehk külmast ja lumest. Eestlaste puhul hindab ta nende oskust hoida kinni oma juurtest ning tunda uhkust oma riigi üle. Vaid vahel harva tunneb ta puudust jalgpallist. Kuidas aga hakkama saada kultuurišokiga? Võrreldes brasiillastega on Yuri sõnul eestlasi keerulisem mõista. Brasiilias näitavad inimesed oma emotsioone välja, eestlased on teadupärast kinnisemad, mis ei pruugi aga halb olla. Esimesel korral Eestisse tulles kulus Yuril ligi kuu, et võita kohalike usaldus, pärast seda oli võimalik nendega sügavamaid vestlusi pidada. Eriti puudutas see just mehi.

Tagasihoidlikult arvab Yuri, et Eestimaal olles on Jumal teinud palju rohkem tööd tema elus, kui tema läbi. Pisut võttis aega ka harjumine siinsete toitudega, sest reeglina on Brasiilia soolased toidud soolasemad ning magustoidud magusamad. Kui ta millestki puudust tunneb, siis on see churrasco, Brasiilia barbeque. Aeg-ajalt on Yuri käest küsitud, kuidas ta suudab maha jätta kõik ning minna elama teise riiki. Yuri jaoks on see aga viis, kuidas teenida Jumalat, sest usk ilma tegudeta on iseenesest surnud (Jk 2:17).

Vastates küsimusele, mis on misjonäri tähtsaimaks omaduseks, on Yuri sõnul selleks armastus Jumala vastu. Samas see, mis teoorias näib lihtne, ei pruugi praktikas olla alati nii enesestmõistev. Misjonipõllul olles valitseb oht, et tuleb tegeleda väga paljude asjadega Jumala nimel, mistõttu võib kannatada inimese enda osadus Jumalaga. Samas on võimatu kuulutada evangeeliumi, kui isiklik side Jumalaga ei toimi. Samuti ei saa teha misjonitööd, kui puudub kindlus, et Jumal on sind selle töö peale saatnud. Misjonitöö tegemisel on vaja tunnetada, et Püha Vaim saadab sind. Lahus Pühast Vaimust ei suuda me misjonit teha. Tähtis on hoida esiplaanil inimesi. Esmalt muidugi Jumala teenimine, aga seejärel kohe inimeste teenimine.

Inimeste teenimisel tuleb aga tähele panna, et see ei tuleks oma pere arvelt. Kõigepealt oled sa misjonär oma peres – ei saa kuulutada teistele, kui sa ei kuuluta oma lastele. Yuri südameigatsus ja igapäevane palve on, et ta lapsed näeksid, et ta tõesti armastab Jumalat; et see, mida ta ütleb, sellesse ta ka tõeliselt usub ning ka oma tegudesse paneb. Misjoni puhul on tähtis meeles pidada, et see on Jumala initsiatiiv, millega ta kutsub meid, inimesi, ühinema. Misjon väljendab Jumala olemust ehk seda, kes Jumal on. Seetõttu ei alanud Jumala misjon mitte Uues Testamendis toodud üleskutsega *„Minge siis, tehke jüngriteks kõik rahvad“* (Mt 28:19), vaid juba Vanas Testamendis läkitas Jumal oma väljavalituid kuulutama ning jagama Jumala Sõna. Nii on Aadam, Eeva, Aabraham, Mooses jpt Jumala läkitatud misjonärid. *„Nõnda nagu Isa on läkitanud minu, nõnda saadan ka mina teid.“* (Jh 20:21). Kui küsida, mis mind vestluses Yuriga enim mõtlema pani, siis vahest ehk see, mida ta ei maininud. Meie vestluse ajal ei kõlanud kordagi, et ta oleks kahetsenud oma otsust loobuda enda unistuste tagaajamisest ning kuuletuda Jumalale.

HERKI TOMBERG
Tallinna kogudus

Metodistide jäljed EELK kirikuloos

Foto: EMK pildikogu

Mõni aeg tagasi sattusin lugema huvitavat Edakai Simmermanni koostatud ja 2020. aastal trükist ilmunud mälestusteraamatut „Mitu sõrme on Jumalal?" Raamatus on juttu kümnest usukannatajast, kes elasid üle nõukogude punase okupatsiooni piinakambrid. Nendeks olid EELK kirikuõpetajad ja nende abikaasad. Hiiumaa kirikuõpetaja Guido Reinvalla mälestustest leidsin ma mõned lõigud ka metodisti kiriku inimestest, kes on jätnud jälje EELK kirikulukku. Esimene metodist, keda pastor Guido Reinvalla mainib, on nüüdseks igavikku lahkunud EMK Tallinna koguduse liige, proviisor ja ravimtaimede asjatundja Kaljo Mandre, kelle tekste on mitmel korral avaldanud ka ajakiri Koduteel. Veel on Reinvalla kirjutanud meie kiriku tuntud superintendendist ja Tehnikaülikooli professorist Hugo Oengost. Ja lõpetuseks veel kolmest tublist metodistist ehitusmeistrist, kelle nimed jäävadki saladuseks.

„Käisin kord kuus Tallinnas loengutel ja sessioonidel... Usuteaduse Instituudi lõpetasin 2. detsembril 1958... Võrumaalt Tallinna sõitmine võttis aega ja oli üksjagu tülikas. Hakkasin mõtlema, kas mitte vahetada kogudust. Meie peretuttav Kaljo Mandre toetas mind ja käis isegi peapiiskop Jaan Kiiviti jutul. „Roosal on väike kogudus, õpetaja palk on ainult 40 rubla – aga perekond on Siberist tulnud ja vajaks suuremat sissetulekut. Kas konsistoorium saaks anda õpetajale toetust, või leida talle suurema koguduse?" Umbes niimoodi oli Mandre oma mõtet esitanud...

1961 tuli mulle teade, et olen määratud Avinurme ja Tudulinna koguduse õpetajaks.

Avinurme ja Tudulinna koguduse elu hakkas üsna peatselt vahepealsest tagasilangusest üle saama. Leerilapsi oli palju, koduseliikmete arv kasvas, jumalateenistustel käis rohkesti rahvast. Ootamatult kutsuti mind Kohtla-Järve Rajooni Täitevkomiteesse, ning öeldi, et kirik tuleb sulgeda. „Uks pitseeritakse kinni. Kirik vajub ja võib kokku variseda." See oli ettekääne, kirikust taheti teha rahvamaja... Siin on jälle Jumala sõrm mind juhtinud! Ma leidsin arhiivist 1936 või 1935 aastal tehtud ülevaatuse akti, mis tunnistas, et kirikus oli juba siis toimunud vajumine, kui kirikut alles ehitati... Vajumine oli peatunud ja kiriku seisukord ei olnud kolmekümne aasta jooksul halvenenud... Läksin jooniste ja selgitustega täitevkomiteesse ning sealsetel ametnikel ei jäänud muud üle kui nõustuda. Professor Oengo metodisti kirikust käis meil tihti külas. Näitasin talle ehitusjooniseid ja ülevaatuse akti. Oengo hindas kirikumüüride seisukorda ja tema asjatundlik otsus oli igati optimistlik: „Vajumine on peatunud, mingit varisemisohtu ei ole. Piisab, kui kirik remontida ja toestada." Kogudus ja juhatus toetasid seda mõtet igati... Oengo tegi kiriku toestamiseks meile tasuta projekti, juhatus kinnitas ning ma võisingi asjaajamist alustada.

Hiiumaal on luteri kiriku kogudused Kärdlas, Reigis, Pühalepas, Käinas, Emmastes ja Mänspel ning neid on teeninud üks õpetaja. Kirikud vajasid remonti, samuti Pühalepa palvela...Maavalitsus andis ehituskontorile loa remontida kirikut, kolhoosiesimehed aitasid töömeeste ning -vahenditega, ja mitte ainult Reigis. Tänu Jumalale leidsime kolm väga tublit ehitusmeest, kes olid just lõpetanud katusetööd Tallinnas Pagari tänava (julgeoleku) majas. Nad pidid seal töötama konvoi valve all! ... Nad olid metodisti kiriku liikmed. Mehed tulid mandrilt ära vargsi, isegi oma perekondade eest salaja, sest neid taheti saata Moskvasse mingit valitsushoonet ehitama. „Kas me sealt enam tagasi saamegi? Keegi ei tea, kui kaua sellega läheb," kahtlesid nad ja täie õigusega. Muidugi ei tahtnud nad Moskvasse minna. Pärast Reigi kiriku kordategemist jäid tublid mehed Emmaste kirikut remontima, kus oli kõige suurem töö tornis: emapalk oli läbinisti mäda. Veel aasta ja torn oleks sisse varisenud. Kolhoosi esimees pakkus torni remondiks puitmaterjali. „See on ju meie kolhoosirahva kirik, miks ma ei peaks andma puumaterjali? Teil pole seda kuskilt võtta!"

Töö sai korralikult tehtud, palgad makstud ja Emmaste kiriku katus ka veel kaks korda üle värvitud. Töömeeste töötasud vormistasime nende sugulaste nimele."

ANDRES KAPP
Tallinna kogudus

EMK ÜMK muutuste keerises

Ühinenud Metodisti Kirik pole enam mõnda aega olnud ühtne ja paljud kogudused on eraldumas. Juunis 2022 võttis EMK Aastakonverents vastu otsuse alustada lahkumisläbirääkimisi ÜMK-st väljaastumiseks ja sätestas viimaseks tärminiks 1. juuli 2023.

Erakorraline ÜMK Peakonverents 2019 säilitas napi häälteenamusega küll konservatiivse seisukoha inimese seksuaalsuse küsimuses, kuid varsti peale konverentsi lõppu selgus, et nii mõnedki ringkonnad ei kavatsenud seda otsust aktsepteerida. Tänaseks on selgunud, et on piiskoppe ja pastoreid, kes ei jõusta kirikukorda inimese seksuaalsuse küsimuses laulatuste ja ordinatsioonide osas, tehes mööndusi, vaatamata kehtivale kirikukorrale. Samal, 2019 konverentsil sätestati ka võimalus kogudustele, kes peaks soovima kirikust lahkuda, seda ka juriidiliselt korrektselt teha. Hetkel kehtiva kirikukorra järgi saavad üksikkogudused USA-s lahkuda ÜMK-st, mujal maailmas aga veel mitte.

Peale 2019 erakorralist Peakonverentsi oli kuulda, et Saksamaa Keskkonverents avab võimaluse kirikukorra mööndusteks inimese seksuaalsuse küsimuses. Venemaa metodistid eesotsas piiskopiga on hetkel äraootaval seisukohal, kuid näevad ennast laulatuste ja ordinatsiooni standardites traditsioonilises seisukohas nagu hetkel kehtivas Kirikukorras on sätestatud. Meie piiskop on oma piiskopkonnas hetkel jõustanud traditsioonilist kirikukorra seisukohta, aga ilmnenud on, et nii mõnedki ei ole sellega rahul ja ootavad pikisilmi võimaluste avanemist liberaalsele maailmavaatele.

Tekkinud olukord on päädinud paljude koguduste ÜMK-st lahkumise või uute lahkumisprotsesside algatamisega. Märtsis-aprillis 2022 otsustas Bulgaaria ja Rumeenia provisoorne aastakonverents, et Bulgaaria lahkub ÜMK-st ja Rumeenia piirkond algatab samuti lahkumisläbirääkimised. Slovakkia piirkondlik konverents võttis 15. oktoobril 2022 vastu otsuse lahkuda ÜMKst ja liituda *Global Methodist Church*'iga.

Aastakonverentsi 2022 üldpilt.

Foto: EMK pildikogu

Ameerikas on tänaseks juba eraldunud ÜMK-st meie kauaaegsed partnerkogudused: Mt Betheli kogudus (Atlanta, Georgia) ja Asbury kogudus (Tulsa, Oklahoma). Mõlemad on jäänud iseseisvateks kogudusteks. Oktoobri lõpus kinnitas Oklahoma aastakonverents 29 koguduse lahkumise.

Lahkunud või lahkuvate koguduste hulgas on Texase, North Georgia, California-Nevada, Louisiana ja endise Memphise Aastakonverentsi suurimad kogudused. Kuulda oli, et North Central Jurisdiction (Jurisdiction USAs on võrreldav Keskkonverentsidega väljaspool USAd) suurima liikmeskonnaga Indiana Aastakonverentsis paljud kogudused lahkuvad (ametlike andmete põhjal 12% on juba lahkunud). Alates 2019. aastal toimunud erakorralisest peakonverentsist on tänaseks lahkunud 1314 kogudust. Mõned aastakonverentsid on juba plaanimas Aastakonverentside erisessioone 2023. aasta lõpupoole, et algatada lahkumisprotsess. Olgu siinkohal mainitud, et 2023. aastaga lõpevad soodustingimustel lahkumisvõimalused ÜMK-st lõppeda.

Samas tuleb tõdeda, et USA-s on veidi üle 30 000 ÜMK koguduse, seega lahkuvate koguduste protsent sellest ei ole kuigi suur. Lahkuvate koguduste liikmeskonna protsent võib olla suurem. Ja hetkel on ilmselt tosina jagu lahkunud ka liberaalseid kogudusi. Aastakonverentsid määravad ühekordse maksu kogudustele, mis soovivad koos oma varaga lahkuda. Väiksematel kogudustel ei pruugi olla rahalist võimekust „lahkumissumma" maksmiseks. Mida lähikuud toovad, ei tea.

Hoidku ja aidaku meid Jumal sellistes muutuste keerises kindlaks ja ustavaks jääda Sõnale ja Evangeeliumile.

TAAVI HOLLMAN
Rakvere koguduse pastor

Vaimulike osadus- ja õppepäevad Tallinnas

21. ja 22. oktoobril kogunesid meie kiriku vaimulikud Tallinnas sügisestele osadus- ja õppepäevadele. Reedese õhtupooliku rõhuasetus oligi just osadusel – õhtustasime koos, oli ühine jumalateenistus ühes armulaua-osadusega. Õhtu lõpetasime jagamisringis, kus igaüks sai lühidalt rääkida enda ning oma koguduse rõõmudest ja muredest ning võisime üksteise pärast palvetada.

Fotod: kiriku pildikogu

Laupäeva hommik algas piiblitunniga. Sellele järgnes juba pisut töisem osa, kus EMK tulevikutoimkonna liikmed Mark Nelson, Priit Tamm ja superintendent Robert Tšerenkov tutvustasid arenguid ja võimalikke stsenaariume, mis puudutab EMK lahkumist Ühinenud Metodisti Kirikust.

Viimased nädalad enne seda kogunemist olid minu jaoks vaimses mõttes paiguti päris rasked. Järgneval pühapäeva hommikul, peale osaduspäevi kirikusse sõites avastasin korraga, et see raskus, mis oli möödunud nädalatel mind surunud, oli ära võetud. Südant täitis tänu ja rõõm. Jumal oli seda märkamatult minu juures teinud läbi Tema rahva osaduse. Tänu olgu Talle!

JOEL AULIS
Tallinna koguduse pastor

Puhkamist tuleb tõsiselt võtta!

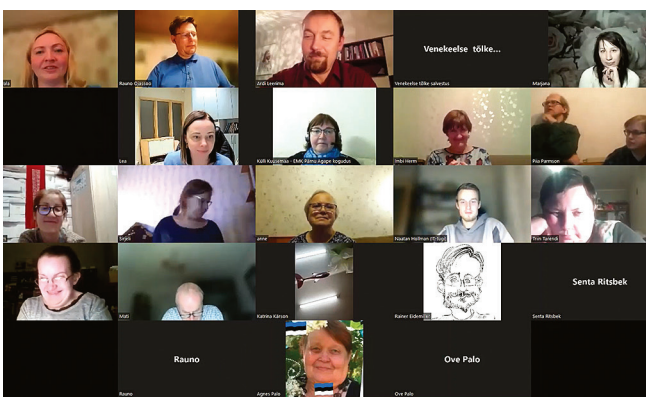

Foto: EMK pildikogu

Ajakirja Koduteel kaheksas veebinar, mis toimus 30. oktoobri õhtul, kandis pealkirja PÜHA PÄEV. Selleks sündmuseks oli Zoomi keskkonda kokku kogunenud hulk metodiste ja ka teiste konfessioonide esindajaid. Tartu vangla kaplan ja pereterapeut Maire Latvala juhtis vestlust, milles keskenduti nii tööle kui ka puhkamisele pühendumise teemadele. Maire vestluskaaslasteks olid Haapsalu koguduse pastor Rauno Ojassoo ja Pärnu Agape koguduse pastor Ardi Leerima. Vestluse üheks kandvaks mõtteks oli see, et nii nagu töötegemisele, tuleb ka puhkamisele pühenduda ja seda tõsiselt võtta. Inspireerituna peakõnelejate sõnavõttudest, said kõik osalejad väikegruppides oma mõtteid ja seisukohti vahetada. Veebinaril osalejad tõdesid, et taaskord oli tegemist sisuka ja mõtlemisainet andva sündmusega. Veebinaride salvestusi saab järele vaadata Eesti Metodisti Kiriku Youtube'i kanalilt ja EMK kodulehe sündmuste rubriigist www.metodistikirik.ee/sundmused/.

V nagu veebinar. Pildil veebinari tiim suvekonverentsil 2022. Sügisest liitus tiimiga Ardi Leerima.

Tänulike südamete ja avatud ustega kogudus Haapsalus

Haapsalu koguduse sünnist täitub 2023. aasta veebruaris 105 aastat ja hoone õnnistamisest möödus sel suvel 100 aastat. Triin Tarendi uuris emeriitpastor Urmas Rahuvarmilt ja pastor Rauno Ojassoolt koguduse hoone sündimise lugu.

Haapsalu metodisti koguduse asutamise päev on 24. veebruar 1918. Samal päeval kuulutati välja ka Eesti Vabariik. Kuressaare kaupmees Martin Prikask, kellest sai Eesti Piiskopliku Metodisti Kiriku esimene eesti rahvusest superintendent, oli rajanud kogudusi mitmes Eestimaa paigas. 1918. aastal, kui sakslased olid okupeerinud Saaremaa, ei pääsenud Prikask tagasi oma kodulinna Kuressaarde. Seetõttu asus ta elama Haapsallu. Samal ajal olid jäänud vaimuliku koduta vennastekoguduse liikmed. Kuuldes, et Martin Prikask on Haapsalus, pöördusid nad tema poole ja ühiselt rajati metodisti kogudus. Esialgu peeti Haapsalus jumalateenistusi asutajaliikme, vennastekoguduse jutlustaja August Mikkofi kodus ning üüritud ruumides Schmuuli ja Baumgarteni majades. Kogudus kasvas. Tegutsesid laulu- ja keelpillikoorid ning pühapäevakool. 1922. a valmis vähem kui aastaga oma kirikuhoone.

Koguduse hoone projekteerisid arhitektid Herbert Johanson ja Eugen Habermann, kes kuulusid sel ajal kahtlemata tipptegijate hulka. Neist esimene on projekteerinud näiteks omaaegse E. Lenderi gümnaasiumi ja Prantsuse lütseumi. Habermanni kavandatud esinduslike kortermajade seas troonib nn Urla maja Pärnu maanteel. Juba 1922. aasta oli toona veel noortele arhitektidele edukas. Nende ühisprojektide järgi valmis siis tervelt kaks hoonet: Riigikoguhoone Toompeal ja Haapsalu metodisti kirik. Viimane asub Endla tänaval, mitte kaugel linnakeskusest. Rauno Ojassoo tõi välja, et kohalik kogukond mängis koguduse tekkimisel olulist rolli. Oli aeg, kus paljud inimesed kolisid maalt linna ja soovisid, et neil oleks ka kogudus, kus käia jumalateenistustel.

Saja-aastane Haapsalu koguduse hoone.

Jumalateenistus 2021. a suvi. Fotod: Haapsalu kogudus

Haapsalu metodisti kiriku välimus ei erine palju naabermajadest. Kirik pole orienteeritud traditsiooniliselt itta, vaid paikneb hoopis põhja-lõuna sihis. Vähemalt torn annab teada, et tegemist on pühakojaga. Hoone T-kujuline põhiplaan suunab mõtte keskaegsete kirikute põiklöövidele. Vastupidiselt keskaegsetele kirikutele mahutab Haapsalu koguduse hoone põikehitis hoopis koguduse töö ruumid ja pastori korteri. Kogu kirikusaal on samuti lihtsates vormides. Palkehituse tehnoloogiast tingituna on hoonel lihtsad neljakandilised aknad. Küll on prossidega lisatud akende ülaossa poolümar kontuur – ruum näeb sellega pisut rohkem kiriku moodi

välja. Johansoni ja Habermanni kavandi kohaselt ehitati kantsel altari kohale. Hiljem loobuti ning praegu on kirikus traditsiooniline altar, mille ees aga lugemispult.

Kogudusehoone on selle liikmete jaoks oluline tänase päevani. Nad näevad seda vastutust, mida Jumal on neile andnud pühakoja eest hoolt kandmisel. Alates 1998. aastast, kui kogudust tuli juhtima Urmas Rahuvarm, alustati hoone põhjalikuma renoveerimisega. Aastate jooksul on tehtud remont ruumides, vahetatud küttesüsteem ja katus ning viidud läbi palju olulisi töid. Akendel on tuntud klaasikunstniku Dolores Hoffmanni vitraažid, mis kujutavad olulisi Piibli sündmusi alates paradiisiaiast kuni taevase Jeruusalemmani. Veel oleks vaja uuendada hoone välisilmet.

Pastor Rauno Ojassoo tõi välja, et nende jaoks on oluline, et kogudus ja ka selle hoov oleks kogukonnale avatud. See tähendab, et inimesed saaksid sinna tulla. See eeldab muidugi esmalt, et südamed oleks avatud ümbritsevatele inimestele. Näiteks on nad andnud inimestele võimaluse telkida kirikuhoovis ja püüdnud sinna panna atraktsioone laste jaoks. Nad on kogenud, et kui lapsed seal mängivad, siis lisandub neile lähikonnast mängijaid juurde. Mitmel aastal on jõulude ajal tehtud naabruskonna inimestele jõulukaardid koos kutsega tulla jõuluteenistusele ja viidud need lähimate tänavate postkastidesse. Tavaliselt on mõni inimene sellele kutsele ka reageerinud.

Veel üks viis, kuidas Haapsalu kogudus näeb võimalust olla kogukonnale avatud ja seda tulevikus loodetavasti veel rohkemgi, on kirik kontserdipaigana. Selles osas on neil küll väga konkreetsed põhimõtted. Kontsert peab olema evangeelse sisuga, mitte meelelahutuslik. Näiteks on nende kirikus korduvalt kontserte andnud ansambel Robirohi.

Noorteõhtu vastavalminud keldrisaalis 2021 detsember.

Oma tänu kogudusehoone eest väljendatakse Jumalale ka igal suvel tähistataval kiriku õnnistamise aastapäeval. Sellest on kujunenud koguduse aasta tähtsündmus. Lisaks antud üritusele on oluliseks traditsiooniks lõikustänupüha tähistamine, milleks valmistatakse alati suur potitäis ühepajatoitu ja süüakse seda ühiselt. Olulisel kohal on loomulikult ka koguduse aastapäev, kuid seda päeva tuleb neil jagada nii Eesti Vabariigi kui ka mitme teise kohaliku kogudusega.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Haapsalu koguduse inimesed oskavad olla tänulikud selle eest, mida Jumal on neile andnud, ja ka seda tähistada. Teiseks on nende igatsus olla avatud kohalikule kogukonnale ja seda mitte ainult sõnades, vaid päriselt.

TRIIN TARENDI
Jõhvi Petlemma kogudus

Leerilapsed ja kogudus 1920ndate lõpus.

Lapsepõlve jõulud

See oli 1954. aastal, kui õppisin koos noorema vennaga algkoolis ja elasime talvel kooli internaadis.

Oli jõululaupäev, seekord nädala keskel, ja mitmed poisid-tüdrukud tahtsid sel õhtul koju minna. Mina vennaga nende hulgas. Läksime koolidirektori käest luba küsima. Direktori vastus oli kindel ei: „Võite minna ükskõik millisel õhtul, aga täna koju minna ei tohi."

Mõtlesime, mida teha. Igatsus jõuluõhtul kodus olla oli väga tugev. Julgemad meie hulgast ütlesid, et lähme ikkagi koju. Ja nii tegimegi. Koduni oli 6 kilomeetrit lumist talveteed. Nii valget lund ei mäleta ma varem näinud olevat, ja nii ilusat, jõuluõhtust, lumist metsa. Koju jõudes olime muidugi väsinud ja kirikusse koos isa-emaga minna ei jaksanud. Aga olime väga õnnelikud, jõululaupäeva õhtul ikkagi kodus. See tundus nii turvaline ja mõnus ja see imeliselt sätendav lumine maastik. Järgmise päeva hommikul jälle kooli. Koolis aga anti teada direktori otsus: kõik, kes eelmisel õhtul direktori keelust hoolimata internaadist omavoliliselt koju läksid, ei tohi kaks nädalat enam internaadis elada, vaid peavad kodust koolis käima. Nii läksimegi õhtul taas koju. Järgmisel koolipäeval tuli isa meiega koos kooli direktori jutule. Selle jutuajamise tulemus oli see, et mina koos vennaga saime edasi internaadis elada.

Matti Hollman väikevenna ja vanematega. Foto: erakogu

Isa käitumisest ja tegutsemisest on jäänud kogu eluks väga ilus ja hea mälestus. Sellisel ohtlikul ateistliku ühiskonnakorralduse ajal seista nii kindlalt oma laste ja usuliste vaadete eest! Tänu Jumalale sellise isa eest!

MATTI HOLLMAN
Tallinna kogudus

EMK õnnitleb
9. detsember 1952, Leeni Sepp (70)
5. jaanuar 1948, Heidi Pajusoo (75)
8. jaanuar 1938, Arvi Lindmäe (85)
11. jaanuar 1958, Erkki Sepp (65)
1. veebruar 1958, Ivi Rang (65)
27. veebruar 1978, Külli Tõniste (45)
28. veebruar 1978, Maire Latvala (45)

Aastapäevad
24. veebruar 1918, Haapsalu kogudus (105)

Sündmused
3. detsember EMK vaimulike ja nende abikaasade advendiosadus
11. detsember ülekiriklik korjandus EMK laste- ja noortetöö toetuseks
30. detsember – 2. jaanuar metonoorte talvelaager
8.-15. jaanuar Eesti Evangeelse Allianssi palvenädal
22. jaanuar veebinar
3. märts Ülemaailmne Naiste Palvepäev
31. märts – 1. aprill EMK vaimulike osadus- ja õppepäevad

Jõulupühiks sõpradele

Ei oska öelda, kas sel aastal loodus ehib end pühadeks ja aastavahetuseks. Tea, kas näeb pitsilisi võravõlve kandvaid, härmatisega kaetud sambaid; maad katvat kohevaimast kohevaimat lumevaipa. Silmi kissitamapanevalt sillerdavaid ja helkivaid jääripatseid ning -pärleid; meisterlikult nikerdatud lumehelbeid.

Näeb ehk looduse pidusaali, kus imetleda lumehelveste tantsu, puhata jalga hangepingil ning lihtsalt ilusat olemist olla. Aga võib-olla ei olegi midagi nii väga erilist vaadata. On täiesti tavaline hallus. Väljastpoolt.

Siis tuleb vast seestpoolt otsida. Midagi, mida tasuks vaadata ja näha.

Elamine võiks muidugi alati rohkem läikida ja kõik pooleliolevad tööd jõuludeks ära lõpetud olla.

Kaunistused, jõulukontsertide ja -etteastete proovid. Kõige ja kõigi meeles pidamine ning kulinaarsed saavutusedki võiksid leida mõne uue ja huvitava nüansi.

Ja tõesti võib olla, et mõnikord polegi aega, nägemaks lauda kohal ühte tähte säramas. Tähte, mis Jeesuse juurde juhatab.

Võib olla niisamuti nagu Heroodes, kes kolme tarka tagasi ootab, et need räägiksid, mis uudist ja mis teoksil. Selle asemel, et ise kohapeale kaema minna. Elas ta ju sealsamas ning suurest sündmusestki oli ammusest ajast teada.

Teinekord hoopis võib olla nagu targad, kes tähte küll näevad, aga pärale jõudmise teekond läbi valede kohtade pikemaks läheb.

Karjased, näe, tegid oma igaõhtust lõket, kui ingel ilmus ja nad Jeesuse juurde saatis. Nad läksid jooksujalu! Tööriietes vastsündinu juurde!

Kuigi jah, öösel karja juurest lauta minna on pisut ka nagu pidusaali minek. Samas on väljas jälle värskem õhk. Nii targad kui karjased said üliväga rõõmsaks. Heroodes aga vihastas, et talle midagi teada ei antud, kuigi ise oli süüdi, et ei võtnud vaevaks kohale minna. Ei tahtnud minna. Või ei julgenud. Ise peab kohale minema, kui Issandat kohata tahta.

Tähte, mis jõuludest räägib ja teed näitab, ikka vast pühadeajal näha proovitakse ja vaadata püütakse. Kohale jõudmisega on küll vähe keerulisemad lood. Pole ju tihtipeale piisavalt ressurssi ei planeerimiseks, kohale jõudmiseks, hoopiski mitte rikkalike andide kaasavõtmiseks.

Järgides tähte, on aga tarvis Jeesuse juurde rutata. Et jõuaks veel teha seda, mida Temal vaja on. Olgu see siis karjaste kombel sõnumi teatamine, tarkade moodi pöördumine tagasi oma maale või kasvõi eesliks olemine, kui Issandal seda tarvis on. Ei hooli seal keegi rõivastest, kaameli olemasolust, turbanist peas ega muustki. Ühest südamest piisab täiesti. Uksega, mis seestpoolt lahti käib. Küll Issand ise puhastab, pühitseb, laiendab, teeb kõrgeks ja avaraks. Et Aukunigas saaks tulla. Mahuks sisse tulema. Ristiga tulema. Ja olema.

Rõõmustage teiegi uuel aastal, nähes tähte, mis juhatab teid Jeesuse juurde! Ega see täht ainult jõuluajal sära. Iga päev näitab täht teed Kristuse juurde. Et võiks jälle ja uuesti sündida Pühadus meie sees.

Jookske aga kiiresti ja olge üliväga rõõmsad (mis sellest, kui pole aega riideid vahetada või kui polegi vahetusriideid)! Jätkugu igal heal ja kehvemal ajal Temale toomiseks usukulda, palveviirukit ja meeleparandusemürri.

A. R.

VÕTMEMÕISTATUS: JUMAL JA RUUM

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1.–6. Jumala nähtamatu asupaik. 7.–12. Jumala loomingu korrastatud tervik, mida väljendab eesti keeles kreekakeelne sõna. 13.–15. Inimeste nähtav elupaik. 16.–28. Jumala kehastumine inimeseks maailmas oma Poja kaudu. 29.–34. UT mõiste, mis väljendab maise eluruumi ebatäiuslikkust ja puudulikkust sõnadega lihahimu, silmahimu ja elukõrkus ning mis ei lähtu Jumalast. 35.–44. See, mida Kristus omadele kingib, on lõpmatult kõrgemal kõigist selle ruumi, aja ja patuga piiratud maise elu ebatäiuslikkusest. 45.–49. Kreekakeelne aegruumi mõiste. 50.–55. Paulus kuulutas Ateenas, et Jumal on seadnud inimkonnale asukohtade … . 56.–62. Jeruusalemma Hauakirik sisaldab ka seda üht kristlaste kõige pühamat paika. 63.–73. Sõna, mis tähistab iisraellaste vaevalist teekonda Egiptusest Kaananimaale. 74.–77. Mägi, kust avanes hea vaade Kaananimaale ja kus Issand näitas Moosesele tõotatud maad. 78.–88. Püha ja uus linn, mis on alla tulemas taevast Jumala juurest. 89.–100. EMK TS vilistlane (2002), kelle diplomitöö teemaks oli Jumal ja ruum; hariduselt religiooniantropoloog; täiskasvanute koolitaja, kes on kaks aastat järjest valitud aasta koolitajaks.

100	93	99	10						

Inimeste tavakogemuses mahuti, mis hõlmab kõik füüsilised esemed

34	19	61	67	75	68	54	37

Aine, mis hõlmab ruumi, omades suurust, kuju, massi, liikuvust ja tahkust (vastandub hingele, vaimule)

25	13	87	90	49	3	97	23	92	39

Jumal on ruumiülene (transtsendentne), samuti ruumisisene ja olemuslikult kogetav ehk …

51	98	84	4	46	95

Dimensioon väljaspool aega ja ruumi

64	33	46	10	69	59	35

Koht Jeruusalemmas, kus Jeesus sageli viibis ja kuulutas seal jüngritele viimsetest aegadest

43	47	59	77	94

Lihaks saanud Sõna

61	72	86	4	72	68	51	52	7

On tajutavas ruumis peidetuna, ent siiski leitav neile, kes seda otsivad – sellest kuulutas Jeesus

89	77	42	58

VT prohvet, kes kuulutas Vaimu väljavalamist enne Issanda päeva

9	99	65	29	84	4	14	43	55

Ilmutuseraamatu 6. peatükis räägitakse sellest, millel koos Surmaga on meelevald veerandi üle ilmamaast

66	42	100	27	32	84

Linn Makedoonias, mida Paulus külastas oma kolmandal misjonireisil

LAHENDUS

78	93	10	19	85	57	92	95	64	25	73	78	45	33	8	85	67	4

Koostanud Toomas Pajusoo

Metonoorte arvamused/ mõtisklused pühaduse teemal

1. Mida tähendab Sinu jaoks pühadus?

- Pühadus on see, mis eraldab Jumalat patust, ja kui me oleme pühad, siis annab meile võimaluse elada täisväärtuslikku ja püha elu ilma patuta.
- Pühadus on minu jaoks see, kui keegi on täiesti puhas ning Jumala ees õige.
- Mingi asi on eriline, Jumalale hoitud, olulisel kohal.
- Pühadus on igatsus püha Jumala järele ja püha elu.
- Pühadus tähendab elada ja olla püha.

2. Kuidas oled Sina oma elus pühadust kogenud?

- Kõige suurem viis pühaduse tähele panemiseks või kogemiseks on minu arust see, kui koged midagi nii õiget ja sõna otseses mõttes püha, et saad aru, et see on Jumalaga täielikus kooskõlas ja harmoonias. Ja muidugi ka see on Jumala pühaduse kogemine, kui saad aru, kui patused on inimeste teod, või kui miski tundub su enda jaoks niivõrd halb ja ebapüha.
- Kui Jumal on tulnud mu ellu, võtnud mu patud ja teinud minust uue inimese.
- Kogen seda iga päev, vaadates Jumala loomingut ja kätetööd.
- Tunne minu sees, mis viib patutunnetuseni.
- Olen kogenud, kuidas Püha Vaim muudab mind pühamaks, eraldades minu elust need asjad või omadused, mis ei kuulu püha elu hulka.

3. Miks Sinu arvates nimetatakse kirikut pühakojaks?

- Kirik on pühakoda, sest see on Jumala koda ja Jumal on Püha, mida on Piiblis nii palju korratud – Js 6:3 ja Ilm 4:8 kolmekordselt, mis näitab erilist rõhutamist.
- Kirikut nimetatakse pühakojaks sellepärast, et see on püha paik, mis on mõeldud Jumala austamiseks ja teenimiseks.
- Seal on Jumala asemik, kus on Tema eriline ligiolu. Kirik ja kõik seal olev ongi Temale pühitsetud, nii et see on üks püha paik.
- Sest Jumal elab pühas paigas.
- Sest see on koht, kus on Jumal. Kuna Jumal on Püha, siis kirik on Jumala koda.

Metonoorte ürituste info: **https://metonoored.wordpress.com/**

Noortenurga pani kokku Raili Hollman

Foto: metonoorte pildikogu

Järgnevast tabelist leiad kirikuga seotud sõnad ja selgitused. Leia igale sõnale sobiv selgitus.

A	JUMALATEENISTUS		kirikuõpetaja, karjane
B	NOORTEBÄND		palju lapsi laulavad korraga
C	RISTIMISVAAGEN		annetuse raha kogumine
D	OREL	A	sündmus pühapäeva hommikul kirikus
E	JUTLUS		ristimisvee nõu
F	KORJANDUS		noored teevad koos pillidega muusikat
G	PASTOR		söödav osa armulaual
H	LASTEKIRIK		suur pill kirikus
I	ARMULAUA LEIB		talitus jumalateenistuse lõpuosas
J	ARMULAUD		Piiblit seletav tähtis jutt jumalateenistusel
K	KANTSEL		jumalateenistus lastele
L	KARIKAS		noored saavad kokku ja räägivad Jumalast
M	PALVETAJAD		kõrgem koht, kus jutlustatakse
N	NOORTEKAS		laud kirikus tähtsate asjadega
O	LASTEKOOR		Jumalaga juttu rääkivad inimesed
P	ALTAR		armulaua veini või mahla sisaldav anum

Kas oskad ära arvata millise Eesti metodisti kirikuga on tegu, kirjuta pildi alla selle asukoht.

Abiks on veebilink https://www.metodistikirik.ee/kogudused/ või see QR kood.

Pildid joonistanud Piibe Piirma

KIRIKU ANKEET

MINU NIMI

MINU KOGUDUS

MINU PASTOR

MINU PÜHAPÄEVAKOOLI ÕPETAJA

MULLE MEELDIB KIRIKUS

PÄEVASÕNA

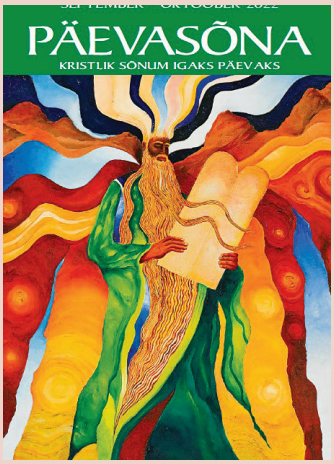

Eesti keeles (ilmub 6 korda aastas)
Aastatellimus 18 eurot.
Tellimuse saab vormistada:
a) Omnivas (tellimisindeks 01706)
või
b) toimetuse kaudu tehes pangaülekande Eesti Metodisti Kiriku arveldusarvele EE641010052004731009, selgitus PÄEVASÕNA. Tellija aadress saata kas e-mailile paevasona@metodistikirik.ee või postiga aadressile Päevasõna, Narva mnt 51 Tallinn 10120.

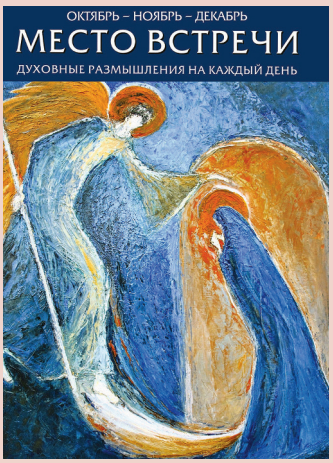

Vene keeles (ilmub 4 korda aastas)
Aastatellimus 18 eurot.
Tellimuse saab vormistada kirikukeskuse kaudu tehes pangaülekande Eesti Metodisti Kiriku arveldusarvele EE641010052004731009, selgitus VENEKEELNE PÄEVASÕNA. Tellija aadress saata kas e-mailile keskus@metodistikirik.ee või postiga aadressile Eesti Metodisti Kirik, Narva mnt 51 Tallinn 10120.

KAS AJAKIRJA ON VAJA?

Möödunud aastakonverentsil küsisime kiriku väljaannete arutannete esitlusel viibijatelt, milleks on Eesti Metodisti Kirikule ajakirja vaja. Ootuspäraselt toodi vastuste hulgas välja kirikus toimuva dokumenteerimine ehk kroonika roll. Superintendendi assistendina on mul sageli olnud vajadust leida ajaloost üles mõni infokild ning selles on suureks abiks olnud varasemad Koduteel numbrid. Kindlasti on kirikus toimuva talletamine ajaloo jaoks oluline, kuid minu hinnangul mitte peamine eesmärk ajakirja väljaandmisel.

Näen ajakirja peamise funktsioonina pigem anda sisendit usueluga seotud teemade paremaks mõistmiseks ja tuge usus kasvamiseks. Vastajad pidasid ajakirja oluliseks funktsiooniks samuti aktuaalsete ja põhimõtteliste teemade kajastamist kristlikust perspektiivist. Olen kuulnud, et ajakirja õpetuslikke tekste on kasutatud väikegruppide aruteludes.

Lisaks toodi ajakirja vajalikkuse põhjendustena välja veel metodistliku identiteedi ja kiriku ühtsuse toetamise ning võimaluse pakkumise teatud andides teenimiseks.

Kas ja kuidas on ajakirja kolleegiumil õnnestunud nimetatud eesmärke täita, saab hinnata üksnes lugeja. Küll aga pingutame selle nimel, et jätkuvalt pakkuda lugejatele lugusid kogudustes ja kirikus toimuvast, artikleid Pühakirja sügavamaks mõistmiseks ja julgustusi usuelus kasvamiseks.

MARJANA LUIST

Ajakirja Koduteel saab 2023. aastaks tellida kirikukeskuse kaudu (telefon: 5012483, keskus@metodistikirik.ee).
Aastatellimuse (4 numbrit) hind on 22 eurot.
Üksiknumbri hind 6 eurot.

VALMIMAS ON EMK 2023. AASTA TASKUKALENDER

Kalendris on:

- EMK 2023. aasta fookusteemat tutvustav superintendendi eessõna
- piiblilugemised igaks päevaks
- eestpalveteemad igaks nädalaks
- pühapäevade liturgilised värvused
- koguduste aastapäevad
- kiriku tööharude, struktuuriüksuste ja koguduste kontaktandmed
- oluliste kirikusündmuste kuupäevad
- EMK vaimulike ja ilmikjutlustajate kontaktid
- ja muu vajalik info

Kalendri hind on 3€.

Kalendri tellimiseks võta ühendust Marjana Luistiga (5012483 keskus@metodistikirik.ee).

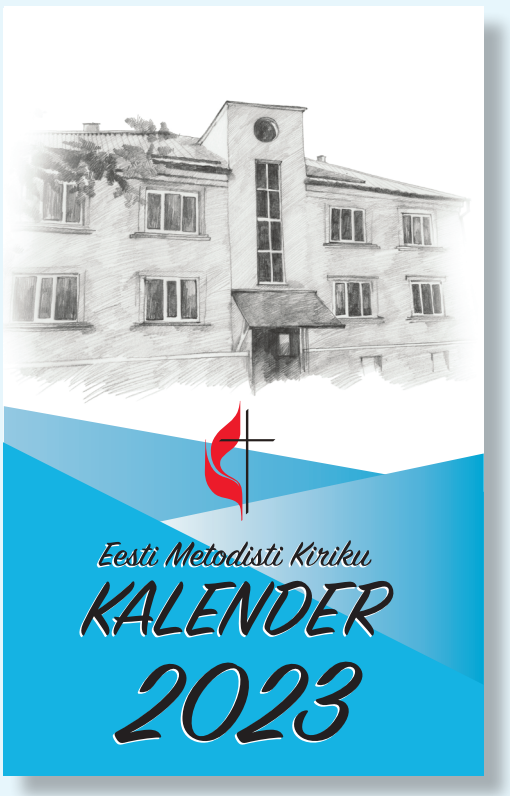

ISSN 1406-2291